

***ПІДСУМКИ
РОБОТИ
ДЕРЖАВНОЇ КОМІСІЇ З РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ
за 2011 рік***

Зміст

Розділ I. Основні напрями державного регулювання небанківського фінансового сектора	3
Розділ II. Ведення Державного реєстру фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг	13
Розділ III. Нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ	15
3.1. Нормопроектувальна робота	16
3.2. Нормотворча робота	26
Розділ IV. Нагляд за діяльністю фінансових установ та застосування заходів впливу. Захист інтересів споживачів фінансових послуг	41
Розділ V. Діяльність у сфері фінансового моніторингу	50
Розділ VI. Претензійно-позовна робота на ринках	52
Розділ VII. Міжнародне співробітництво та міжнародна технічна допомога	53
Розділ VIII. Сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг	60
Розділ IX. Освітні заходи для учасників ринків фінансових послуг	63

Розділ I. Основні напрями державного регулювання небанківського фінансового сектора

Враховуючи тенденції розвитку небанківського фінансового сектору у 2010 році та відповідно до основних завдань, визначених Законом України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, Національним планом дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки „Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, затвердженого Указом Президента України від 27.04.2011 № 504/2011, іншими законодавчими актами та концептуальними документами щодо реалізації державної політики у фінансовій сфері, робота Держфінпослуг протягом 2011 року концентрувалася на виконанні завдань, спрямованих на:

- удосконалення системи правового забезпечення розвитку ринків фінансових послуг щодо посилення конкурентоспроможності та стійкості небанківських фінансових установ;
- забезпечення прозорості та відкритості ринків небанківських фінансових послуг;
- впровадження системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та перехід на систему нагляду на основі оцінки ризиків;
- посилення системи захисту прав та інтересів споживачів небанківських фінансових послуг;
- підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання ринків фінансових послуг шляхом посилення інституційної спроможності Держфінпослуг та її операційної незалежності;
- реалізацію запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності;
- приведення нормативно-правових актів у відповідність до положень Директиви ЄС 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно започаткування та ведення діяльності зі страхування та перестраховування (Фінансова спроможність II);
- удосконалення державного регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення;
- створення правових та інституційних умов для подальшого реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації;
- впровадження системи гарантування вкладів учасників кредитних спілок та страхових платежів за договорами страхування життя;
- проведення перегляду регуляторних актів сфери небанківських фінансових послуг на предмет їх відповідності принципам державної регуляторної політики.

Держфінпослуг у 2011 році здійснювала свою діяльність, виконуючи *Програму економічних реформ на 2010-2014 роки „Заможне суспільство, конкурентноспроможна економіка, ефективна держава” та*

Національний план дій на 2011 рік щодо її впровадження, який затверджений Указом Президента України від 27.04.2011 № 504/2011 (далі – Національний план дій на 2011 рік).

За напрямками розвиток фінансового сектору та пенсійна реформа Держфінпослуг виконувала заходи у межах таких завдань Національного плану дій на 2011 рік:

підвищення вимог до розкриття обов'язкової інформації учасниками фінансового ринку, у тому числі інформації про кінцевих власників фінансових установ;

посилення інституціональної спроможності й операційної незалежності регуляторів ринку небанківських фінансових послуг і фондового ринку;

підвищення рівня капіталізації страхових компаній, запровадження принципів страхового нагляду відповідно до стандартів Міжнародної асоціації органів страхового нагляду й створення системи гарантування страхових виплат за договорами страхування життя;

підвищення вимог до діяльності кредитних спілок;

створення умов для запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та розвитку недержавного пенсійного забезпечення;

підвищення ефективності державного нагляду за накопичувальними пенсійними фондами.

за напрямом розвиток фінансового сектору

1) На виконання завдання „Підвищення вимог до розкриття обов'язкової інформації учасниками фінансового ринку, у тому числі інформації про кінцевих власників фінансових установ” Держфінпослуг виконувала захід 3.6.2 Національного плану дій на 2011 рік „Супроводження проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг (реєстр. № 7511) у комітетах Верховної Ради України”.

Верховною Радою України прийнято Закон України від 02.06.2011 № 3462-VI „Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”, який був розроблений Держфінпослуг та зареєстрований у Верховній Раді України 23.12.2010 за № 7511. Метою закону є посилення контролю за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг, унеможливлення використання ринку фінансових послуг для відмивання коштів та їх непродуктивного витоку за кордон, запобігання використанню доходів, одержаних злочинним шляхом, для заснування фінансових установ, підвищення вимог до розкриття інформації фінансовими установами, у тому числі, про кінцевих власників, а також посилення відповідальності за порушення, вчинені на ринках фінансових послуг.

2) На виконання завдання „Посилення інституціональної спроможності й операційної незалежності регуляторів ринку небанківських фінансових послуг і фондового ринку” Держфінпослуг виконувала заходи 3.13.1 та 3.13.2 Національного плану дій на 2011 рік щодо розроблення та внесення на

розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про непоширення положень Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” на регуляторні акти регуляторів ринку небанківських фінансових послуг та фондового ринку.

У Верховній Раді України зареєстровано законопроект 13.12.2011 за № 9583 „Про внесення змін до деяких законів України” (про непоширення положень Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” на регуляторні акти регуляторів ринку небанківських фінансових послуг та фондового ринку), який був розроблений Держфінпослуг. Метою законопроекту є надання органам, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, можливості здійснення державного регулювання ринків фінансових послуг, оперативно та адекватно реагуючи на економічні виклики. Особливої актуальності це питання набирає в умовах фінансових криз, у випадку загрози різкого погіршення стану фінансових ринків та створення бар’єрів для недопущення такого погіршення.

3) На виконання завдання „Підвищення рівня капіталізації страхових компаній, запровадження принципів страхового нагляду відповідно до стандартів Міжнародної асоціації органів страхового нагляду й створення системи гарантування страхових виплат за договорами страхування життя” Держфінпослуг виконувала захід 3.14.1 Національного плану дій на 2011 рік „Розроблення та організація громадського обговорення проекту Закону України про внесення змін до Закону України „Про страхування” (нова редакція)”.

Наказом Голови Держфінпослуг від 15.09.2010 № 257 створено робочу групу з опрацювання проекту Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про страхування” (нова редакція), до складу якої увійшли також представники об’єднань учасників страхового ринку. У 2011 році відбулося тринадцять засідань зазначеної робочої групи.

Держфінпослуг підготувала проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про страхування” (нова редакція) з урахуванням положень Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно започаткування та ведення діяльності зі страхування та перестраховання (Фінансова спроможність II). 15.12.2011 на сайті Держфінпослуг законопроект оприлюднений з метою проведення його громадського обговорення.

Підготовка законопроекту зумовлена необхідністю змін у нормативно-правовій базі та пов’язана з: адаптацією законодавства України у сфері страхування до законодавства Європейського Союзу, удосконаленням моніторингу діяльності страховиків та посиленням контролю за дотриманням страховиками вимог щодо забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості, державним регулюванням у сфері страхового посередництва, запровадженням європейських стандартів щодо класифікації ризиків у страхуванні, удосконаленням порядку ліцензування страховиків, підвищенням вимог до рівня капіталізації страховиків, зокрема, до

формування статутного капіталу та розміру регулятивного капіталу, запровадженням міжнародних норм пруденційного нагляду, підвищенням рівня захисту споживачів страхових послуг, розвитком страхування життя.

Крім того, 05.10.2011 на офіційному сайті Держфінпослуг оприлюднено законопроект „Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя”. Законопроект підготовлено з метою підтримки фінансової стабільності ринку страхування життя в Україні та підвищення рівня захисту страхувальників та вигодонабувачів за договорами страхування життя.

4) На виконання завдання „Підвищення вимог до діяльності кредитних спілок” Держфінпослуг виконувала захід 3.15.1 Національного плану дій на 2011 рік „Внесення змін до законодавства в частині підвищення вимог до діяльності кредитних спілок”.

З метою виконання поставленого завдання та стабілізації на ринку кредитної кооперації, забезпечення надійної роботи кредитних спілок та захисту законних прав та інтересів їх членів й клієнтів, підвищення вимог до діяльності кредитних спілок, удосконалення державного регулювання сектора з урахуванням позитивного міжнародного досвіду:

Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 22.06.2011 № 580-р „Про затвердження плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації”, розроблене Держфінпослуг;

з 1 січня 2012 року набирають чинності зміни до розпорядження Держфінпослуг від 25.12.2003 № 177 „Про затвердження Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”, якими удосконалені форми звітності кредитних спілок та вводяться додатково показники, які розкривають інформацію про активи та залучені кошти, в тому числі від відокремлених підрозділів. Зазначені зміни дозволять Держфінпослуг здійснювати більш чіткий контроль за діяльністю кредитних спілок;

29.12.2011 затверджено Комісією розпорядження Держфінпослуг № 818 „Про затвердження Змін до Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок”;

30.12.2011 затверджено Комісією розпорядження Держфінпослуг № 821 „Про затвердження Правил здійснення депозитних операцій для кредитних спілок”.

Також Держфінпослуг супроводжує у Верховній Раді України такі законопроекти:

– „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації” (реєстраційний № 2256 від 20.03.2008). Законопроект прийнято у першому читанні (17.12.2008);

– „Про внесення змін та доповнень до Закону України „Про кредитні спілки” (щодо створення саморегульованої організації кредитних спілок)

(реєстраційний № 6010 від 28.01.2010). Законопроект опрацьовується в комітетах Верховної Ради України;

– „Про фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок” (реєстраційний № 3265 від 19.03.2010). Законопроект опрацьовується в комітетах Верховної Ради України.

за напрямом пенсійна реформа

1) На виконання завдання 6.6 Національного плану дій на 2011 рік „Створення умов для запровадження накопичувальної системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та розвитку недержавного пенсійного забезпечення” Держфінпослуг було визначено виконавцем заходу 6.6.2 „Упровадження інтегрованої системи обміну інформацією між органами, які здійснюють державний нагляд та контроль у накопичувальній системі загальнообов’язкового державного пенсійного страхування та системі недержавного пенсійного забезпечення.

У зв’язку з відсутністю фінансування для реалізації заходу, термін його виконання перенесено Адміністрацією Президента України на 2012 рік.

2) На виконання завдання 6.7 Національного плану дій на 2011 рік „Підвищення ефективності державного нагляду за накопичувальними пенсійними фондами” Держфінпослуг виконувала заходи 6.7.1 „Розроблення проекту Закону України щодо вдосконалення інституційної спроможності та підвищення ефективності державного регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення” та 6.7.2 „Внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України щодо вдосконалення інституційної спроможності та підвищення ефективності державного регулювання та нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення”.

Верховною Радою України прийнято:

– Закон України від 08.07.2011 № 3668-VI „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи”;

– Закон України від 19.05.2011 № 3394-VI „Про внесення змін до деяких законів України (щодо нагляду на консолідованій основі)”;

– Закон України від 02.06.2011 № 3462-VI „Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”;

– Закон України від 22.12.2011 № 4225-VI „Про внесення змін до Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення”;

– Закон України від 22.12.2011 № 4270-VI „Про внесення змін до деяких законів України стосовно повноважень органів державної влади щодо встановлення вимог до інвестування активів”.

Метою зазначених вище законопроектів є, у тому числі, підвищення ефективності державного нагляду за діяльністю недержавних пенсійних фондів, вдосконалення інституційної спроможності та підвищення ефективності державного регулювання й нагляду у системі накопичувального пенсійного забезпечення.

Держфінпослуг *у процесі розвитку системи пруденційного нагляду* поступово переходить від фокусування наглядового процесу на перевірках дотримання фінансовою установою детальних вимог та правил до оцінки внутрішньої системи управління ризиками фінансової установи. З цією метою Держфінпослуг заохочуватиме застосування фінансовими установами внутрішніх моделей, побудованих з дотриманням встановлених принципів. Це дозволить зменшити системний ризик при застосуванні стандартного для всіх установ підходу шляхом більш точного врахування профілю ризику кожної фінансової установи.

З метою впровадження пруденційного нагляду за страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами та кредитними спілками Держфінпослуг у 2011 році виконувала Концепцію запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та Програму розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами. Основними цілями здійснення пруденційного нагляду є захист інтересів споживачів фінансових послуг, запобігання настанню неплатоспроможності та забезпечення фінансової стійкості фінансових установ через застосування відповідних коригуючих заходів.

У результаті виконання Програми розвитку системи пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами у 2011 році:

розпорядженням Держфінпослуг від 03.03.2011 № 122 внесені зміни до деяких нормативно-правових актів Держфінпослуг (зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.03.2011 за № 382/19120), метою якого є забезпечення стабільної діяльності кредитних спілок та захисту прав споживачів фінансових послуг;

розпорядженням Держфінпослуг від 29.09.2011 № 613 затверджені Методичні рекомендації щодо оцінки інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів;

опрацьовувалася та проходила тестування Комплексна інформаційна система Держфінпослуг, що є багаторівневою розподіленою глобальною організаційно-технічною системою, побудованою за функціональним принципом, та яка повинна забезпечити оперативність, достовірність, прозорість (конфіденційність) інформації в Держфінпослуг, а також надати допомогу щодо досягнення якісно нового рівня прийняття рішень в системі регулювання ринків фінансових послуг України. Серед іншого, зазначена система міститиме модулі формування, контролю правильності заповнення, збереження, друку та передачі звітних даних в електронному вигляді до Держфінпослуг, прийому та обробки звітності, отриманої від піднаглядних установ у електронному вигляді, аналітичну підсистему аналізу звітності та інше;

з метою належної підготовки до реалізації проекту Twinning „Запровадження системи нагляду на основі оцінки ризиків” Держфінпослуг було утворено відповідну робочу групу з питань підготовки та реалізації проекту Twinning, склад якої затверджений наказом Голови Держфінпослуг 21.01.2011 № 9. Держфінпослуг протягом 2011 року брала активну участь у

підготовці технічного завдання Twinning Fiche, який 01.12.2011 Європейською Комісією був офіційно погоджений.

Діяльність Держфінпослуг протягом 2011 року спрямовувалася на **захист прав споживачів небанківських фінансових послуг**, що є одним із пріоритетних напрямків роботи Держфінпослуг. У 2011 році реалізовано ряд завдань, визначених Концепцією захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні та Планом заходів щодо її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р, серед яких:

розроблення нормативно-правової бази щодо створення фондів гарантування страхових виплат у галузі страхування життя, а також системи гарантування вкладів членів кредитних спілок;

створення правового механізму досудового розгляду скарг споживачів і розв'язання спорів між небанківськими фінансовими установами і споживачами;

вжиття заходів до посилення контролю за рекламою на ринках фінансових послуг;

підвищення рівня розкриття небанківськими фінансовими установами інформації, у тому числі про реальних кінцевих власників небанківських фінансових установ;

розроблення Концепції державної цільової програми інформування громадськості щодо діяльності та послуг небанківських фінансових установ;

забезпечення виконання плану заходів щодо переходу небанківських фінансових установ на міжнародні стандарти фінансової звітності.

З метою створення правових основ для забезпечення захисту інтересів споживачів фінансових послуг та реалізації поставлених завдань Держфінпослуг розроблено:

проект Закону України „Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя”;

проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України (щодо захисту прав споживачів фінансових послуг)”;

проект Закону України „Про позасудове вирішення спорів між споживачами фінансових послуг та фінансовими установами, крім банків”;

проект Закону України „Про внесення змін і доповнень до деяких законів України щодо реклами у сфері фінансових послуг”;

проект розпорядження Держфінпослуг „Про затвердження Порядку погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі”;

проект розпорядження Держфінпослуг „Про затвердження Порядку проведення моніторингу реклами у сфері недержавного пенсійного забезпечення”.

Крім того, у Верховній Раді України супроводжувався законопроект „Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг” (реєстраційний № 7511 від 23.12.2010), який розроблений Держфінпослуг (*прийнято Закон України від 02.06.2011*

№ 3462-VI) та була продовжена робота над проектом розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми інформування громадськості про діяльність небанківських фінансових установ і ризику та переваги, пов'язані з наданням ними фінансових послуг”.

З метою *запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності* для забезпечення відкритості, прозорості у небанківських фінансових установах, уніфікації форм звітності фінансових компаній небанківського фінансового сектору, підвищення інформативності звітності фінансових компаній, що діють на території України для іноземних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості та приведення фінансової звітності до міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) Держфінпослуг у 2011 році:

розпорядженням Держфінпослуг від 22.12.2011 № 788 затверджено План заходів щодо запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах, з метою забезпечення реалізації Закону України від 12.05.2011 № 3332-VI „Про внесення змін до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та постанови Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1223 „Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності”;

розпорядженням Держфінпослуг від 27.10.2011 № 674 затверджена нова редакція Положення про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення, яка була розроблена з урахуванням Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 26 „Облік та звітність за програмами пенсійного забезпечення”;

розроблено та оприлюднено проект Методичних рекомендацій щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для страхових компаній в Україні;

розроблено та оприлюднено проект розпорядження Держфінпослуг стосовно внесення змін до Положення про оприлюднення інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду, з урахуванням Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 26 „Облік та звітність за програмами пенсійного забезпечення”;

направлено пропозиції до Міністерства фінансів України щодо включення до переліку видів господарської діяльності, які визначаються Кабінетом Міністрів України та впровадження яких передбачає обов'язкове складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності, послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення, що надаються недержавними пенсійними фондами;

підготовлено та направлено до Міністерства фінансів України пропозиції щодо змін та доповнень до форм фінансової звітності страховика;

заступником Голови Держфінпослуг 19.05.2011 взято участь у Міжнародній конференції „Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та аналіз в контексті євроінтеграції” та презентовано доповідь на тему: „Сучасний стан, проблеми та перспективи запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності у небанківських фінансових установах”. Також було взято участь 28 – 29 листопада 2011 року у міжнародному семінарі на тему: „Принципи міжнародних стандартів фінансової звітності”.

На виконання пункту 26 Орієнтовного плану законопроектних робіт на 2011 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 № 670-р та з метою підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання ринків фінансових послуг шляхом **посилення інституційної спроможності Держфінпослуг** підготовлено відповідні законопроекти щодо запровадження регулятивного податку у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

Держфінпослуг проведений аналіз світового досвіду функціонування регуляторів ринків фінансових послуг та підготовлений огляд найкращої практики, зокрема щодо фінансування таких регуляторів, який направлений до Першого заступника Глави Адміністрації Президента України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України, Міністра фінансів України, Урядового уповноваженого з питань дерегуляції господарської діяльності.

Виходячи зі світового досвіду, інституціональна спроможність органу регулювання та нагляду за ринком фінансових послуг є відправною точкою для здійснення повноцінного регулювання та нагляду за ринком фінансових послуг, запобігання можливим ризикам для фінансового сектора та в цілому для економіки. При цьому фінансова незалежність більшості регуляторів національних ринків фінансових послуг розглядається як невід'ємна частина інституціональної спроможності та забезпечується шляхом фінансування їх за рахунок чітко визначених платежів з піднаглядних фінансових установ.

Численні міжнародні експерти, залучені Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, а також у рамках проектів міжнародної технічної допомоги вважають, що діюче нині бюджетне фінансування Держфінпослуг є таким, що не сприяє розвитку небанківського фінансового сектора, має істотний вплив на плінність кваліфікованих кадрів та потребує нових підходів у забезпеченні належного фінансування, використовуючи найкращу міжнародну практику. Рівень фінансування Держфінпослуг на сьогодні не дозволяє подолати слабку технологічну забезпеченість, підтримувати належну кваліфікацію кадрів, які забезпечують процес регулювання та нагляду.

Метою запровадження платежів від фінансових установ, регулювання та нагляду за якими здійснює Держфінпослуг, є створення умов для кваліфікованого та ефективного нагляду за учасниками ринків небанківських фінансових послуг шляхом запровадження найбільш поширеної міжнародної практики фінансування регулятора.

З метою подальшого реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації Держфінпослуг підготовлено та Кабінетом Міністрів України прийнято План заходів щодо врегулювання проблемних питань розвитку кредитної кооперації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 580-р. На виконання зазначеного вище плану у 2011 році Держфінпослуг розроблено:

проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України (щодо реорганізації або ліквідації неплатоспроможних кредитних спілок)”;

проект Закону України „Про позасудове вирішення спорів між споживачами фінансових послуг та фінансовими установами, крім банків”;

проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо реклами у сфері фінансових послуг”;

проект Закону України „Про Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок”;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України „Про внесення змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації”.

Крім того, Держфінпослуг у 2011 році особлива увага приділялася таким питанням, як:

приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг у відповідність до законів України від 17.02.2011 № 3045-VI „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування” та від 05.07.2011 № 3565-VI „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень”;

виконання Указів Президента України від 09.12.2010 № 1085 „Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” та від 24.12.2010 № 1199 „Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади”;

забезпечення здійснення заходів, пов'язаних із ліквідацією Держфінпослуг, на виконання Указу Президента України від 23.11.2011 № 1069/2011;

реєстрація договорів перестрахування, що надало можливість Держфінпослуг контролювати діяльність з укладання договорів перестрахування як зі страховиками резидентами так і нерезидентами, з метою відслідковування схемних операцій;

правове регулювання здійснення діяльності з адміністрування фінансових активів для придбання товарів в групах.

Розділ II. Ведення Державного реєстру фінансових установ та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг

Станом на 31.12.2011 в Державному реєстрі фінансових установ налічувалося **1979** фінансових установ. Протягом 2011 року відбувались такі зміни в Державному реєстрі фінансових установ:

Таблиця 1.
Державний реєстр фінансових установ 2011 року

Фінансові установи	Станом на 31.12.11	Всього за 2011 рік	
		Внесено інформацію про установи	Виключено
Страхові компанії, у т.ч.	442	5	17
<i>страхові компанії з ризикових видів страхування</i>	378	5	17
<i>страхові компанії зі страхування життя</i>	64	0	2
Кредитні установи, з них	691	27	66
<i>кредитні спілки</i>	613	18	64
<i>інші кредитні установи</i>	78	9	2
Ломбарди	456	33	3
Фінансові компанії	251	42	12
Довірчі товариства	2	0	0
Недержавні пенсійні фонди	96	1	5
Адміністратори НПФ	40	1	4
Інші фінансові установи	1	0	0
Разом	1979	109	109

На кінець 2011 року кількість діючих ліцензій на провадження діяльності з надання фінансових послуг становила **7338** одиниць. Найбільшу частку становлять ліцензії на здійснення страхової діяльності – **6798** одиниць. Кількість діючих ліцензій, які видані Держфінпослуг фінансовим установам на кінець 2011 року, наведені в таблиці 2.

Таблиця 2.
Кількість діючих ліцензій на кінець 2011 р.

Фінансові установи	Кількість діючих ліцензій на кінець року
Страхові компанії, у т.ч.:	6798
<i>страхові компанії з ризикових видів страхування</i>	6735
<i>страхові компанії зі страхування життя</i>	63
Кредитні установи, з них:	392
<i>кредитні спілки</i>	361
<i>інші кредитні установи</i>	22
<i>бюро кредитних історій</i>	9
Ломбарди	11
Фінансові компанії	104
Адміністратори НПФ	33
Всього	7338

Протягом 2011 року фінансовим установам було видано 349 ліцензій, тимчасово зупинено – 77, анульовано – 160, поновлено дію 18 ліцензій, закінчився термін дії 174 ліцензій.

Детальна інформація щодо ліцензій у розрізі фінансових установ наведена в таблиці 3.

Таблиця 3.
Ліцензії 2011 року (видані, тимчасово зупинені, анульовані, дію яких було поновлено, термін дії яких закінчився)

Фінансові установи	Ліцензії 2011 рік				
	Видані	Тимчасово зупинені	Анульовані	Дію яких було поновлено	Термін дії яких закінчився
Страхові компанії, у т.ч.:	222	76	141	18	-
<i>страхові компанії з ризикових видів страхування</i>	222	75	139	17	-
<i>страхові компанії зі страхування життя</i>	-	1	2	1	-
Кредитні установи, з них:	105	-	14	-	169
<i>кредитні спілки</i>	95	-	11	-	162
<i>інші кредитні установи</i>	7	-	2	-	7
<i>бюро кредитних історій</i>	3	-	1	-	-
Фінансові компанії	13	-	4	-	5
Адміністратори НПФ	-	1	1	-	-
Ломбарди	9	-	-	-	-
Разом	349	77	160	18	174

Розділ III. Нормативно-правове регулювання діяльності фінансових установ

Протягом 2011 року було прийнято 4 закони України, 1 указ Президента України, 2 постанови Кабінету Міністрів України та 2 розпорядження Кабінету Міністрів України, які були розроблені Держфінпослуг. Прийняті у 2011 році та зареєстровані Міністерством юстиції України 27 розпоряджень Держфінпослуг. Розроблено 3 методичних рекомендацій для учасників ринків небанківських фінансових послуг.

Метою прийнятих нормативно-правових актів та тих, що знаходяться в стадії розробки, є вдосконалення державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ, підвищення надійності та платоспроможності таких установ, захист інтересів споживачів фінансових послуг, розвиток ринків цих послуг.

Відповідно до Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” всі проекти регуляторних актів Держфінпослуг до їх затвердження та подання на державну реєстрацію оприлюднюються у засобах масової інформації та на офіційному сайті Держфінпослуг (<http://www.dfp.gov.ua>) і проходять процедуру погодження із спеціально уповноваженим органом щодо здійснення державної регуляторної політики. Кожен проект регуляторного акта Держфінпослуг супроводжується аналізом регуляторного впливу у спосіб, передбачений законодавством.

На вимогу статті 7 Закону України „Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Держфінпослуг розпорядженням від 09.12.2010 № 939 затверджено План роботи Держфінпослуг на 2011 рік та у складі його План діяльності Держфінпослуг з підготовки регуляторних актів на 2011 рік, який оприлюднено на офіційному сайті Держфінпослуг.

На підставі наказу Голови Держфінпослуг від 23.02.2011 № 29 „Про затвердження Плану-графіка здійснення заходів з відстеження результативності регуляторних актів на 2011 рік” проведено відстеження результативності 68 регуляторних актів (базове, повторне та періодичне відстеження). Всі звіти про відстеження результативності регуляторних актів оприлюднені на офіційному сайті Держфінпослуг.

З метою забезпечення належного рівня функціонування офіційного веб-сайту Держфінпослуг, зокрема в частині оприлюднення інформації щодо забезпечення регуляторної політики, наказом Голови Держфінпослуг від 24.11.2010 № 329 (із змінами і доповненнями, внесеними Головою Держфінпослуг від 29.04.2011) затверджено удосконалену структуру веб-сайту Держфінпослуг. Відповідно до оновленої структури, в рубриці „Діяльність Держфінпослуг/Регуляторна діяльність” передбачено розділи, що містять інформацію щодо забезпечення регуляторної політики в Держфінпослуг.

З метою виконання низки доручень Кабінету Міністрів України щодо проведення дерегуляції господарської діяльності та з урахуванням рекомендацій Держкомпідприємництва було видано наказ в.о. Голови

Держфінпослуг від 02.11.2011 № 249 „Про проведення перегляду регуляторних актів”. За результатами проведеного перегляду регуляторних актів сфери небанківських фінансових послуг на предмет їх відповідності принципам державної регуляторної політики були сформовані відповідні картки щодо здійснення заходів з відстеження результативності дії регуляторних актів та складено висновок, що 16 регуляторних актів Держфінпослуг та 1 постанова Кабінету Міністрів України, проект якої було підготовлено Держфінпослуг, потребують внесення змін, а 2 регуляторні акти Держфінпослуг потребують скасування.

3.1 Нормопроектувальна робота

1. У 2011 році Держфінпослуг супроводжувались такі урядові проекти Законів України, внесені для розгляду до Верховної Ради України:

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України щодо надання бюро кредитних історій відомостей з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів”** (реєстраційний номер 6483 від 03.06.2010), прийняття якого дозволить бюро кредитних історій отримувати від органів Державної податкової служби України інформацію щодо достовірності ідентифікаційного номера фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів, створить підставу для прийняття акту Кабінету Міністрів України, що визначить порядок передачі відомостей з державних реєстрів, а також розмір плати за це та інші умови. Проект прийнято Верховною Радою України в першому читанні 23.09.2010;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань діяльності системи кредитної кооперації”** (реєстраційний номер 2256 від 20.03.2008), прийняття якого сприятиме створенню централізованих джерел підтримання ліквідності кредитних спілок, а також ринкової інфраструктури, покликаної мінімізувати їхні операційні та фінансові ризики. Проект прийнято Верховною Радою України в першому читанні 17.12.2008;

проект Закону України **„Про ломбарди і ломбардну діяльність”** (реєстраційний номер 3433 від 03.12.2008), розроблений з метою врегулювання економічних, правових та організаційних засад створення ломбардів та провадження ломбардної діяльності. Проект прийнято Верховною Радою України в першому читанні 19.05.2009;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України” (щодо застосування тимчасових адміністрацій як інструменту відновлення платоспроможності небанківських фінансових установ)** (реєстраційний номер 8565 від 25.05.2011), розроблений на виконання Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2010 рік (Антикризова програма), затвердженої Законом України від 20.05.2010 № 2278-VI, та у зв'язку з необхідністю наблизити умови введення

інституту тимчасової адміністрації в небанківських фінансових установах до світової практики та гармонізувати їх із законодавством про банки та банківську діяльність;

проект Закону України **„Про внесення змін до статей 41 та 43 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (щодо санкцій)** (реєстраційний номер 8631 від 03.06.2011), розроблений на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р, та з метою створення правових основ для забезпечення захисту інтересів споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу за порушення законодавства про захист прав споживачів на ринках небанківських фінансових послуг, вдосконалення механізму застосування санкцій до небанківських фінансових установ за такі порушення, встановлення відповідальності за ненадання споживачеві фінансових послуг необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про умови надання фінансових послуг, надання якої вимагається законом;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”** (реєстраційний номер 7511 від 23.12.2010), розроблений з метою вдосконалення законодавства шляхом надання органам, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, повноважень щодо посилення контролю за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг, унеможливлення використання ринку фінансових послуг для відмивання коштів та їх вивезення за кордон, посилення захисту інтересів споживачів фінансових послуг, створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг, забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників, сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг (*прийнято Закон України від 02.06.2011 № 3462-VI*);

проект Закону України **„Про внесення змін до Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення”** (реєстраційний номер 0882 від 23.11.2007), який спрямований на захист прав учасників системи недержавного пенсійного забезпечення та створення більш ефективних умов для роботи з пенсійними активами, а також впорядкування діяльності недержавних пенсійних фондів з урахуванням специфіки різних видів пенсійних фондів, врегулювання окремих неузгодженостей щодо відносин між учасниками та вкладниками недержавних пенсійних фондів і радами недержавних пенсійних фондів (*прийнято Закон України від 22.12.2011 № 4225-VI*);

проект Закону України **„Про внесення змін до статті 40 Закону України „Про страхування”** (реєстраційний номер 8754 від 05.07.2011), розроблений з метою реалізації Закону України від 18.05.2010 № 2258-VI „Про внесення змін до Закону України „Про запобігання та протидію

легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” та спрямований на врегулювання проблемних питань, що виникають у центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом з питань фінансового моніторингу при здійсненні ним фінансового моніторингу та зменшення кількості випадків порушень законодавства в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом (*прийнято Закон України від 18.10.2011 № 3925-VI*);

проект Закону України „**Про внесення змін до деяких законів України стосовно повноважень органів державної влади щодо встановлення вимог до інвестування активів**” (реєстраційний номер 9027 від 21.07.2011), розроблений з метою забезпечення виконання недержавними пенсійними фондами та страховиками своїх зобов’язань та посилення захисту майнових інтересів споживачів фінансових послуг шляхом встановлення чітких (конкретизованих) повноважень Держфінпослуг щодо затвердження єдиних вимог до якості активів, які приймаються для представлення страхових резервів страховиків, та максимальних обсягів (у відсотковому виразі) дозволених категорій активів, а також запровадження системи управління ризиками при інвестуванні пенсійних активів (*прийнято Закон України від 22.12.2011 № 4270-VI*).

2. Протягом 2011 року Кабінетом Міністрів України було прийнято низку актів, розробником яких виступала Держфінпослуг, а саме:

з метою запровадження механізму передачі фонду фінансування будівництва або фонду операцій з нерухомістю в управління іншій фінансовій установі за рішенням суду відповідно до вимог статей 23 та 34 Закону України „Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” **Порядок передачі фонду фінансування будівництва або фонду операцій з нерухомістю в управління іншій фінансовій установі за рішенням суду**, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 490;

з метою встановлення плати за видачу ліцензій на провадження страхової діяльності у відповідності до Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг, затвердженої Кабінетом Міністрів України від 27.01.2010 № 66, та Тимчасового порядку надання державних, у тому числі адміністративних послуг, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 17.07.2009 № 737, постанову Кабінету Міністрів України від 27.07.2011 № 802 „**Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13.05.2005 № 286**”. Також нормативно-правовим актом було приведено положення постанови Кабінету Міністрів України від 13.04.2005 № 286 „Про встановлення розміру плати за видачу ліцензії на проведення конкретного виду страхування” у відповідність до статей 6 та 7 Закону України „Про страхування” в частині видів добровільного та обов’язкового страхування;

на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 05.01.2011 № 33 „Про деякі питання надання платних адміністративних послуг”, з

метою визначення переліку платних адміністративних послуг, що надаються Держфінпослуг прийняте розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.09.2011 № 892 **„Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, що надаються Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг”**;

з метою подальшого реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 22.06.2011 № 580-р **„Про затвердження плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації”**;

з метою врегулювання порядку надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України Держфінпослуг як співвиконавцем опрацьовувалась постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 667 **„Про затвердження Порядку надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, та визнання такими, що втратили чинність деяких постанов Кабінету Міністрів України”**.

3. Держфінпослуг протягом 2011 року розроблено такі законопроекти, проекти актів Президента України та Кабінету Міністрів України:

на виконання Указу Президента України від 10.11.2009 № 912 **„Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні”** розроблено проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України (щодо забезпечення пенсійних активів)”** (реєстраційний № 9687 від 12.01.2012) з метою забезпечення пенсійних активів, що розміщені на депозитних рахунках або знаходяться на зберіганні в банках, у випадку введення в такому банку мораторію на задоволення вимог кредиторів. Проект Закону спрямований на усунення недоліків у чинному законодавстві, сприятиме захисту майнових прав та інтересів застрахованих осіб Накопичувального пенсійного фонду та учасників недержавних пенсійних фондів, а також встановленню прозорих та зрозумілих норм повернення пенсійних накопичень, які знаходяться на депозитних рахунках у банках;

за власною ініціативою розроблено проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо забезпечення прозорості діяльності страховиків)”** з метою забезпечення більшої прозорості діяльності страховиків та захисту інтересів користувачів страхових послуг;

на виконання пункту 26 Орієнтовного плану законопроектних робіт на 2011 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 № 670-р, розроблено:

проект Закону України **„Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо регулятивного податку у сфері регулювання ринків фінансових послуг)”**;

проект Закону України **„Про внесення змін до Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”**

(щодо регулятивного податку у сфері регулювання ринків фінансових послуг)". Законопроекти спрямовані на створення умов для кваліфікованого та ефективного нагляду за учасниками ринків небанківських фінансових послуг шляхом впровадження найбільш поширеної міжнародної практики створення умов для належного фінансування Держфінпослуг, а саме, запровадження спеціального податку (регулятивного податку), що сплачується фінансовими установами, за здійснення Держфінпослуг регулювання та нагляду за відповідними фінансовими ринками;

на виконання Плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 580-р, розроблено проект Закону України **„Про Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок”** з метою забезпечення фінансової стабільності системи кредитної кооперації в Україні та підвищення рівня захисту найбільш уразливих верств населення від втрати ними своїх заощаджень, розміщених на депозитах у кредитних спілках у разі настання неплатоспроможності останніх. Для досягнення цієї мети законопроектом пропонується створити Фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок та наділити його повноваженнями, які включають: збір внесків кредитних спілок – учасників системи гарантування вкладів членів кредитних спілок, інвестування таких внесків, отримання від кредитних спілок інформації про вклади, здійснення виплат за вкладами членів кредитних спілок – учасників Фонду, виведення неплатоспроможних кредитних спілок з ринку фінансових послуг;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України (щодо реорганізації або ліквідації неплатоспроможних кредитних спілок)”**, розроблений Держфінпослуг на виконання Плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 580-р. Законопроектом передбачено запровадження правових механізмів для реорганізації кредитних спілок, їх фінансового оздоровлення, а також ліквідації неплатоспроможних кредитних спілок з урахуванням інтересів їхніх членів (вкладників);

проект Закону України **„Про внесення змін до Закону України „Про страхування” (нова редакція)** розроблено на виконання пункту 3.14 Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки „Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”, затвердженого Указом Президента України від 27.04.2011 № 504/2011. Підготовка законопроекту пов'язана з адаптацією законодавства України у сфері страхування до законодавства Європейського Союзу, удосконаленням моніторингу діяльності страховиків та посиленням контролю за дотриманням страховиками вимог щодо забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості, державним регулюванням у сфері страхового посередництва, запровадженням європейських стандартів щодо класифікації ризиків у

страхуванні, удосконаленням порядку ліцензування страховиків, підвищенням вимог до рівня капіталізації страховиків, зокрема, до формування статутного капіталу та розміру регулятивного капіталу, запровадженням міжнародних норм пруденційного нагляду, підвищенням рівня захисту споживачів страхових послуг, розвитком страхування життя;

проект Закону України *„Про внесення змін до Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (щодо видів фінансових послуг)* розроблено з метою виконання Закону України від 20.05.2010 № 2278-VI *„Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік”*. Метою прийняття законопроекту є усунення прогалин у законодавстві, які полягають у тому, що діяльність, яка має всі критерії фінансової послуги згідно із статтею 1 Закону України *„Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”* та являє собою синтетичний вид фінансової послуги, що містить ознаки декількох фінансових послуг, перерахованих у статті 4 цього Закону, але не підпадає повністю під жодну конкретну з них, не врегульована законом повною мірою. Завданням законодавчого акта є встановлення правових механізмів, згідно з якими провадження діяльності з надання фінансових послуг дозволяється тільки за видами, які визначені законом по суті. Законодавче встановлення заборони залучення фінансових активів від фізичних осіб суб'єктами господарювання, які не мають на це законних підстав, унеможливить неконтрольоване залучення грошових коштів від населення та зловживання залученими коштами на ринках фінансових послуг поза межами правового поля та державного регулювання, обмежить існування неврегульованих законодавством фінансових схем та сприятиме детінізації національної економіки;

проект Закону України *„Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя”*, розроблений на виконання пункту 3.14 Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки *„Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава”*, затвердженого Указом Президента України від 27.04.2011 № 504/2011, та Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р. Законопроект встановлює засади діяльності Фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування життя. Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування страхових виплат за договорами страхування життя;

проект Закону України *„Про позасудове вирішення спорів між споживачами фінансових послуг та фінансовими установами, крім банків”* розроблено на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р, та Плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної

кооперації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 580-р, а також з метою запровадження механізму досудового вирішення спорів у сфері надання фінансових послуг фінансовими установами за участю фінансового уповноваженого на підставі добровільної згоди сторін з метою досягнення ними взаємоприйняттого рішення з урахуванням найкращого досвіду інших країн;

за власною ініціативою розроблено проект Закону України **„Про внесення змін до статті 31 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”** з метою встановлення єдиного порядку роботи з інформацією, яка становить професійну таємницю;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України (щодо захисту прав споживачів фінансових послуг)”** розроблено на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р. Проект спрямований на усунення прогалин у законодавстві, які полягають у тому, що існує недостатній рівень знань споживачів фінансових послуг про зміст небанківських фінансових послуг, про ризики, які виникають у процесі надання цих послуг, а також про права споживачів під час отримання фінансових послуг;

за власною ініціативою розроблено проект Закону України **„Про внесення зміни до статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України „Про державне мито”** з метою забезпечення належного виконання Держфінпослуг завдань, визначених Законом України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, при розгляді спорів в судових органах, шляхом внесення змін до статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України „Про державне мито”;

була продовжена робота щодо проекту Закону України **„Про внесення змін і доповнень до деяких законів України щодо реклами у сфері фінансових послуг”** (реєстраційний номер № 9469 від 17.11.2011), розроблений на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р, з метою запобігання фактам поширення недобросовісної реклами на ринках фінансових послуг, страхових, послуг у сфері накопичувального пенсійного забезпечення та інших послуг, визначених Законом України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, та збільшення рівня захисту прав споживачів фінансових послуг. Зазначеним проектом Закону пропонується визначити заборону поширення інформації, що містить неправдиві відомості про діяльність у сфері фінансових послуг, а також визначити, яка реклама у сфері фінансових послуг вважається недобросовісною. Окрім цього, вносяться доповнення до положень, які встановлюють відповідальність та визначають порядок застосування заходів впливу за порушення законодавства про рекламу у сфері фінансових послуг;

на виконання Указів Президента України від 09.12.2010 № 1085 „Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади”, від 24.12.2010 № 1199 „Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади” розроблено проект Указу Президента України **„Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг”** з метою систематизації завдань, функцій та прав Держфінпослуг та приведення Положення про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України у відповідність до Конституції України та чинного законодавства (*затверджено Указом Президента України від 23.11.2011 № 1070/2011*);

проект постанови Кабінету Міністрів України **„Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2007 року 1372”**, положення якої забезпечить врегулювання питання здійснення державного обов’язкового страхування до прийняття відповідного закону, який передбачатиме заміну обов’язкового державного страхування на безпосереднє здійснення потерпілим компенсаційної виплати;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України **„Про внесення змін до Концепції розвитку системи кредитної кооперації”**, розроблений на виконання Плану заходів щодо врегулювання проблемних питань кредитної кооперації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 580-р. Метою розроблення даної Концепції є визначення стратегічних напрямів державної політики у сфері кредитної кооперації та вжиття невідкладних заходів щодо недопущення порушень конституційних прав громадян та забезпечення повернення коштів, покладених на депозитні рахунки в кредитні спілки;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України **„Про схвалення Концепції розвитку системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні”**. Концепція буде спрямована на створення ефективної системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні, яка дозволить стабілізувати сільськогосподарське виробництво та вивести його на новий рівень розвитку, виконати вимоги СОТ і зменшити навантаження на державний бюджет у випадках негативного впливу на сільськогосподарське виробництво погодних ризиків системного характеру;

проект розпорядження Кабінету Міністрів України **„Про внесення змін до Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками”**. Метою державного регулювання є приведення Положення про порядок провадження діяльності страховими посередниками, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 № 1523, у відповідність до законодавства Європейського Союзу, забезпечення захисту страхувальників (перестраховальників) від збитків унаслідок професійних помилок страхових посередників та унеможливлення зловживання на ринку посередницьких послуг у страхуванні;

на виконання Плану заходів щодо реалізації Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженого

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.01.2010 № 135-р, продовжувалась робота з розроблення проекту розпорядження Кабінету Міністрів України **„Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми інформування громадськості про діяльність небанківських фінансових установ і ризики та переваги, пов'язані з наданням ними фінансових послуг”**, який дозволить визначитися з державним замовником державної цільової програми, здійснити загальне керівництво і контроль за її розробленням, а також забезпечити виконання передбачених заходів стосовно інформування населення щодо стану небанківського фінансового сектора та перспектив його розвитку, діяльності небанківських фінансових установ, ризиків та переваг, пов'язаних із наданням ними фінансових послуг.

Держфінпослуг приймала участь у підготовці законопроектів, які були прийняті Верховною Радою України, а саме:

Закон України від 19.05.2011 № 3394-VI **„Про внесення змін до деяких законів України щодо нагляду на консолідованій основі”**, який сприятиме підвищенню ефективності нагляду за фінансовими установами, що входять до складу груп, шляхом моніторингу, регулювання ризиків таких груп з метою забезпечення безпеки і стабільності фінансової системи, захисту інтересів вкладників банків та інвесторів фінансових установ;

Закон України від 08.07.2011 № 3668-VI **„Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи”** з метою визначення заходів подальшого реформування пенсійної системи та збалансування солідарної системи пенсійного страхування, в частині, що стосується запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування.

Також Держфінпослуг брала участь як співвиконавець у розробці таких нормативно-правових актів:

проекту **Ядерного кодексу України**, розробленого Міністерством енергетики та вугільної промисловості України, з метою систематизації правових норм, що регулюють суспільні відносини у сфері використання ядерної енергії. Проблемою, яка потребує розв'язання, є недосконалість актів законодавства у сфері використання ядерної енергії, зумовлена відсутністю систематизованого, уніфікованого підходу до їх розроблення та необхідністю подальшого удосконалення законодавства у сфері використання ядерної енергії з урахуванням міжнародних зобов'язань України та його адаптації до законодавства Європейського Союзу;

проекту Закону України **„Про валютне регулювання і валютний контроль”**, розробленого Міністерством економічного розвитку і торгівлі України на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 21.04.2011 № 19633/1/1-11 з метою вдосконалення валютного законодавства;

проекту Закону України **„Про доповнення статті 2 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”**, розробленого Міністерством регіонального розвитку, будівництва та

житлово-комунального господарства України з метою внесення Фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі до переліку організацій, на які поширюється положення Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, що дозволить їм в повному обсязі виконувати завдання, які визначені постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 № 1211, та приведе їх діяльність у відповідність із законодавством;

проекту Закону України **„Про державну фінансову підтримку експортної діяльності”**, розробленого Міністерством економічного розвитку і торгівлі України з метою запровадження механізму державної підтримки експорту високотехнологічних галузей економіки, створення умов для забезпечення реалізації державної політики щодо страхування та кредитування експорту. На сьогодні Україна є членом СОТ, що, у свою чергу, вимагає у подальшому застосувати механізми та процедури, які є офіційно визнаними цією організацією. При цьому, єдиним офіційно визнаним СОТ та діючим механізмом державної підтримки експорту є страхування та кредитування експорту із залученням коштів державного бюджету;

проекту постанови Кабінету Міністрів України **„Про затвердження Типового договору про реалізацію інвестиційного проекту комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду”**, розробленого Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України відповідно до статті 1 Закону України „Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду”. Метою прийняття проекту є затвердження Типової форми інвестиційного договору на виконання інвестиційного проекту комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду з метою врегулювання відносин, що виникають у зв’язку з реалізацією інвестиційного проекту комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду між органами місцевого самоврядування та інвесторами-забудовниками;

З метою впорядкування організації діяльності комісій, що здійснюють регулювання природних монополій, у сфері зв’язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг, шляхом забезпечення єдиного (уніфікованого) підходу до регулювання порядку їх формування та діяльності, Держфінпослуг опрацювала:

проект Закону України **„Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо назв національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв’язку та інформатизації, ринків фінансових послуг)”**;

проект Закону України **„Про внесення змін до деяких законів України (щодо назв національних комісій, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв’язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг)”**;

проект постанови Кабінету Міністрів України *„Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України та визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 р. № 971 та від 3 лютого 2010 р. № 157”*.

3.2. Нормотворча робота

3.2.1 *Нормативно-правові акти, прийняті Держфінпослуг та зареєстровані у Міністерстві юстиції України*

З питань загального характеру

Розпорядження Держфінпослуг від 24.02.2011 № 102 *„Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами”*, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.05.2011 за № 600/19338, розроблене з метою приведення Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 05.08.2003 № 25, у відповідність до законодавства, а також на врегулювання проблемних питань, що виникають у суб'єктів первинного фінансового моніторингу, та зменшення кількості випадків порушень законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Розпорядження Держфінпослуг від 31.03.2011 № 170 *„Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”*, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.04.2011 за № 484/19222, розроблене з метою приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг у відповідність до частини першої статті 7 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та статті 93 Цивільного кодексу України.

Розпорядження Держфінпослуг від 07.04.2011 № 186 *„Про внесення змін до Порядку застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”*, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.05.2011 за № 545/19283, розроблене з метою приведення положень Порядку застосування Держфінпослуг штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 13.11.2003 № 120, у відповідність до норм Закону України від 21.12.2010 № 2808-VI „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму”.

Розпорядження Держфінпослуг від 07.04.2011 № 185 **„Про внесення змін до Порядку проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.05.2011 за № 564/19302, розроблене з метою приведення положень Порядку проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 05.08.2003 № 26, у відповідність до норм Закону України від 21.12.2010 № 2808-VI **„Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму”**.

Розпорядження Держфінпослуг від 09.06.2011 № 350 **„Про внесення змін до Порядку застосування підпунктів 165.1.27 та 165.1.28 пункту 165.1 статті 165 розділу IV Податкового кодексу України щодо страхових виплат, страхових відшкодувань, викупних сум та пенсійних виплат, отримуваних платником податку за договорами страхування, недержавного пенсійного забезпечення, пенсійного вкладу та довірчого управління”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01.07.2011 за № 799/19537, прийняття якого обумовлене необхідністю приведення законодавства у відповідність до положень Податкового кодексу України та з метою більш чіткого та однозначного формулювання Порядку застосування підпунктів 165.1.27 та 165.1.28 пункту 165.1 статті 165 розділу IV Податкового кодексу України щодо страхових виплат, страхових відшкодувань, викупних сум та пенсійних виплат, отримуваних платником податку за договорами страхування, недержавного пенсійного забезпечення, пенсійного вкладу та довірчого управління.

Розпорядження Держфінпослуг від 04.08.2011 № 518 **„Про внесення зміни до Методики формування та списання небанківськими фінансовими установами резерву для відшкодування можливих втрат за всіма видами кредитних операцій (за винятком позабалансових, крім гарантій), придбаними цінними паперами (у тому числі іпотечними сертифікатами з фіксованою дохідністю), іншими активними операціями згідно із законодавством, включаючи нараховані за всіма цими операціями проценти та комісії”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23.08.2011 за № 1000/19738, має на меті усунення колізії між Методикою формування та списання небанківськими фінансовими установами резерву для відшкодування можливих втрат за всіма видами кредитних операцій (за винятком позабалансових, крім гарантій), придбаними цінними паперами (у тому числі іпотечними сертифікатами з фіксованою дохідністю), іншими активними операціями згідно із законодавством, включаючи нараховані за всіма цими операціями проценти та комісії, затвердженою розпорядженням Держфінпослуг від 01.03.2011 № 111, та Положенням про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 16.01.2004 № 7.

Розпорядження Держфінпослуг від 24.11.2011 № 707 **„Про затвердження Змін до Професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ (щодо підвищення вимог до головних бухгалтерів фінансових установ)”,** зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.12.2011 за № 1457/20195. Підготовлені Зміни сприятимуть вдосконаленню державного регулювання в частині встановлення професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, посиленню контролю відповідності рівня кваліфікації головних бухгалтерів професійним вимогам, зменшенню ризиків управління фінансовими установами.

Розпорядження Держфінпослуг від 01.12.2011 № 718 **„Про затвердження Змін до Положення про порядок сертифікації осіб на право здійснення тимчасової адміністрації фінансових установ”,** зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.12.2011 за № 1542/20280. Прийняття зазначеного нормативно-правового акта спрямоване на збільшення кількості фахівців у сфері фінансових послуг, які можуть претендувати на отримання сертифіката на право здійснення тимчасової адміністрації небанківських фінансових установ, удосконалення кваліфікаційних вимог до кандидатів на отримання сертифіката на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи, а також визначення порядку переоформлення сертифіката на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи.

Розпорядження Держфінпослуг від 01.12.2011 № 720 **„Про затвердження форми витягу про виключення юридичної особи з Державного реєстру фінансових установ”,** зареєстроване в Міністерстві юстиції України 22.12.2011 за № 1503/20241, має на меті виконання вимог частини другої статті 13 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” в частині встановлення форми витягу про виключення юридичної особи з Державного реєстру фінансових установ, на підставі якої здійснюється внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців запису про державну реєстрацію припинення юридичної особи.

У сфері забезпечення діяльності страхового ринку

Розпорядження Держфінпослуг від 01.03.2011 № 110 **„Про затвердження змін до Методики формування резервів із страхування життя”,** зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.03.2011 за № 370/19108, прийнято на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 08.12.2010 № 71984/1/1-10 та пункту 88 Плану організації підготовки проектів нормативно-правових актів, необхідних для забезпечення реалізації Податкового кодексу України та Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України”. Змінами врегульоване питання оподаткування страховиків відповідно до Податкового кодексу України, нарахування бонусів страховальникам, удосконалено питання оцінки вартості грошових

зобов'язань страховика шляхом дотримання встановленої методології розрахунку резервів із страхування життя, що сприятиме захисту їх інтересів.

Розпорядження Держфінпослуг від 28.03.2011 № 152 **„Про визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.06.2005 № 4123”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.05.2011 за № 641/19379, затверджене відповідно до Закону України від 02.12.2010 № 2756-VI „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України”, яким передбачено внесення змін до статті 12 Закону України „Про страхування”. Прийняття зазначеного нормативно-правового акта забезпечило можливість уникнути дублювання вимог щодо реєстрації договорів перестраховування в Держфінпослуг із діючим порядком погодження договорів страхування.

Розпорядження Держфінпослуг від 28.03.2011 № 153 **„Про затвердження Порядку реєстрації договорів перестраховування”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.05.2011 за № 641/19379, розроблено відповідно до Закону України від 02.12.2010 № 2756-VI „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України”, що передбачає внесення змін до статті 12 Закону України „Про страхування” щодо реєстрації договорів перестраховування.

Розпорядження Держфінпослуг від 19.05.2011 № 285 **„Про затвердження Кваліфікаційних вимог до осіб, які здійснюють діяльність з визначення причин настання страхового випадку та розміру збитків (аварійних комісарів)”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.06.2011 за № 691/19429, розроблено Держфінпослуг на виконання норми пункту 2 Типового положення про організацію діяльності аварійних комісарів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.01.1998 № 8, згідно з якою аварійний комісар – особа, яка з'ясовує причини настання страхового випадку та визначає розмір збитків і відповідає кваліфікаційним вимогам, установленим Держфінпослуг.

Розпорядження Держфінпослуг від 02.06.2011 № 327 **„Про затвердження Кваліфікаційного мінімуму для осіб, які здійснюють діяльність з визначення причин настання страхового випадку в сільському господарстві (аварійних комісарів)”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24.06.2011 за № 779/19517. Нормативно-правовий акт спрямований на підготовку аварійних комісарів, які будуть здійснювати діяльність з визначення причин настання страхового випадку в сільському господарстві, передбачає набуття особами, які проводять діяльність, пов'язану з визначенням причин настання та оцінки наслідків страхового випадку в сільському господарстві, комплексу знань, умінь та навичок, що сприяють якісному виконанню ними своїх безпосередніх обов'язків, вивчення нормативної та методологічної бази щодо основних аспектів страхування, агрономії, землекористування, управління

виробничими процесами в сільському господарстві, методиками визначення та врегулювання збитків. Кваліфікаційний мінімум до аварійних комісарів для страхування сільськогосподарських ризиків розрахований на курс навчання та передбачає поєднання різних форм та методів підготовки.

Розпорядження Держфінпослуг від 16.06.2011 № 372 **„Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 04.07.2011 за № 804/19542. Прийняття зазначеного нормативно-правового акта дає можливість удосконалити нагляд за страховою діяльністю, зокрема передбачити в Ліцензійних умовах провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затверджених розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 23.12.2004 № 3178, норму, яка дозволить оптимізувати роботу з пакетами документів щодо ліцензування страхової діяльності, які надходять до Держфінпослуг, з метою унеможливлення їх підміни та підробки, що сприятиме захисту прав суб'єктів господарювання.

Розпорядження Держфінпослуг від 18.08.2011 № 544 **„Про затвердження Кваліфікаційного мінімуму для осіб, які здійснюють діяльність із визначення причин настання страхового випадку та розміру збитків (аварійних комісарів) при страхуванні наземних транспортних засобів (крім засобів залізничного транспорту)”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 08.09.2011 за № 1064/19802, розроблено відповідно до Кваліфікаційних вимог до осіб, які здійснюють діяльність з визначення причин настання страхового випадку та розміру збитків (аварійних комісарів), затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 19.05.2011 № 285, з метою реалізації кваліфікаційних вимог до осіб, які здійснюють розслідування обставин страхового випадку, а також визначення причин його настання та розміру збитків за договорами страхування наземного транспорту (крім засобів залізничного транспорту) та обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

З метою приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг у відповідність до Закону України від 17.02.2011 № 3045-VI **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування”** Держфінпослуг прийняті:

розпорядження Держфінпослуг від 27.10.2011 № 671 **„Про внесення змін до Порядку залучення Моторним (транспортним) страховим бюро України аварійних комісарів, експертів або юридичних осіб, у штаті яких є аварійні комісари або експерти, для визначення причин настання страхових випадків, розміру збитків та перевірки дій страховика”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.11.2011 за № 1303/20041, з метою встановлення порядку залучення Моторним (транспортним)

страховим бюро України (МТСБУ) аварійних комісарів, експертів або юридичних осіб, у штаті яких є аварійні комісари або експерти, для визначення причин настання страхових випадків та розміру збитків у випадках, що призводять до регламентних виплат з централізованих страхових резервних фондів МТСБУ, та необхідності перевірки дій страховика;

розпорядження Держфінпослуг від 27.10.2011 № 673 **„Про затвердження Положення про особливості укладання договорів обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.12.2011 за № 1483/20221, яким встановлені обов’язки страховика при укладанні внутрішнього договору страхування;

розпорядження Держфінпослуг від 17.11.2011 № 698 **„Про затвердження максимальних розмірів страхової виплати за шкоду, заподіяну майну потерпілих, у разі оформлення документів про дорожньо-транспортну пригоду без участі уповноважених на те працівників Державтоінспекції МВС України”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 07.12.2011 за № 1412/20150;

розпорядження Держфінпослуг від 28.11.2011 № 708 **„Про внесення змін до Коригуючих коефіцієнтів та їх розмірів, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 09.07.2010 № 566”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.12.2011 за № 1443/20181, яким внесені зміни до структури та розміру значень коригуючих коефіцієнтів, пов’язані з відміною типів страхових полісів, введенням в дію механізму реєстрації дорожньо-транспортних пригод за участю забезпечених транспортних засобів без участі уповноважених на те працівників Державтоінспекції МВС України.

Розпорядження Держфінпослуг від 01.12.2011 № 717 **„Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження страхової діяльності”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.12.2011 за № 1469/20207. Прийняття зазначеного нормативно-правового акту надало можливість удосконалити нагляд за страховою діяльністю, зокрема передбачити в Ліцензійних умовах здійснення страхової діяльності, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 28.08.2003 № 40, норму щодо неможливості отримання страховиком ліцензії при наявності невиконаних заходів впливу, застосованих Держфінпослуг у відповідності до підпункту 10 пункту 1 статті 28 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”. Також зазначений нормативно-правовий акт дозволив оптимізувати роботу з пакетами документів щодо ліцензування страхової діяльності, які надходять до Держфінпослуг, з метою унеможливлення їх підміни та підробки, що сприятиме захисту прав суб’єктів господарювання.

У сфері забезпечення діяльності кредитних установ

Розпорядження Держфінпослуг від 01.03.2011 № 111 „**Про затвердження Методики формування та списання небанківськими фінансовими установами резерву для відшкодування можливих втрат за всіма видами кредитних операцій (за винятком позабалансових, крім гарантій), придбаними цінними паперами (у тому числі іпотечними сертифікатами з фіксованою дохідністю), іншими активними операціями згідно із законодавством, включаючи нараховані за всіма цими операціями проценти та комісії, та визнання розпорядження Держфінпослуг від 04.06.2004 № 912 таким, що втратило чинність**”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.03.2011 № 381/19119. Регуляторний акт сприяє вдосконаленню процесу формування та регулювання страхових резервів небанківськими фінансовими установами та забезпечить реалізацію вимог Податкового кодексу України, щодо формування та списання небанківськими фінансовими установами страхового резерву.

З метою забезпечення державного регулювання, стабільної діяльності кредитних спілок та захисту прав споживачів фінансових послуг, Держфінпослуг прийнято розпорядження від 03.03.2011 за № 122 „**Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України**”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 21.03.2011 за № 382/19120, що забезпечить: приведення у відповідність до сучасних умов нормативи якості активів, а саме пролонговані кредити кредитних спілок виключені із бази розрахунку нормативів якості активів; новий порядок формування резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами для уникнення погіршення фінансового стану кредитних спілок; перенесення термінів подання звітних даних кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками за новими формами, через web-інтерфейс на офіційному сайті Держфінпослуг в режимі on-line, а саме залишили без змін форми та процедуру складання кредитними спілками звітних даних. Крім того, розпорядження надасть можливість Держфінпослуг здійснювати адекватний з урахуванням реалій сьогодення та ефективний контроль за діяльністю кредитних спілок.

Розпорядження Держфінпослуг від 13.10.2011 № 626 „**Про внесення змін до розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 29.07.2010 № 618**”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15.12.2011 за № 1442/20180. З метою забезпечення реалізації Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності” від 19.10.2010 № 2608-VI було внесено зміни до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної із збиранням, обробленням, зберіганням, захистом, використанням інформації,

яка складає кредитну історію, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 29.07.2010 № 618, у зв'язку із зміною формулювання виду діяльності.

Розпорядження Держфінпослуг від 01.12.2011 № 719 *„Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг”*, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.12.2011 за № 1543/20281, з метою удосконалення державного регулювання та нагляду за діяльністю кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, діяльність яких з надання певних видів фінансових послуг підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства, та приведення у відповідність Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 02.12.2003 № 146, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25.12.2003 за № 1225/8546, зокрема, вимогам статті 34 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”.

У сфері недержавного пенсійного забезпечення

З метою приведення власних нормативних-правових актів у відповідність до законодавства, що регламентує відносини, які виникають у сфері недержавного пенсійного забезпечення та з урахуванням певного досвіду нагляду за діяльністю недержавних пенсійних фондів та адміністраторів недержавних пенсійних фондів на основі пруденційного нагляду щодо прогнозування майбутніх фінансових результатів на основі звітів поточного періоду, Держфінпослуг прийнято розпорядження від 27.10.2011 № 674 *„Про затвердження Положення про порядок складання, формування та подання адміністратором недержавного пенсійного фонду звітності з недержавного пенсійного забезпечення”*, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.01.2012 за № 41/20354, що регулює внесення змін до звітних даних суб'єктів нагляду в частині облікової політики, ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, більш глибокого аналізу своєї діяльності, в тому числі і з використанням коефіцієнтного аналізу та дозволяє:

вдосконалити порядок складання, формування та подання адміністратором звітності з недержавного пенсійного забезпечення;

підвищити ефективність здійснення Держфінпослуг нагляду за діяльністю адміністраторів та дотримання ними вимог щодо складання та подання звітності з недержавного пенсійного забезпечення;

отримувати більш широкую та достовірну інформацію про діяльність недержавних пенсійних фондів;

врегулювати питання щодо подання звітності з недержавного пенсійного забезпечення одноосібним засновником, який прийняв рішення про самостійне здійснення адміністрування такого пенсійного фонду;

врегулювати питання щодо оприлюднення адміністратором інформації про здійснення діяльності з адміністрування пенсійних фондів;

посилити захист майнових прав та інтересів учасників недержавних пенсійних фондів.

Розпорядження Держфінпослуг від 01.12.2011 № 721 **„Про затвердження Змін до Положення про інвестиційну декларацію недержавного пенсійного фонду”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23.12.2011 за № 1515/20253, має на меті покращити ефективність здійснення Держфінпослуг процедури нагляду за діяльністю недержавних пенсійних фондів, підвищити відповідальність членів рад недержавних пенсійних фондів при затвердженні інвестиційних декларацій, посилити прозорість при прийнятті рішень щодо інвестування пенсійних активів та результатів інвестиційної діяльності, що призведе до більшої надійності збереження реальної вартості пенсійних активів учасників недержавного пенсійного забезпечення.

У сфері забезпечення діяльності фінансових компаній

Розпорядження Держфінпослуг від 30.06.2011 № 413 **„Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”**, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27.07.2011 за № 923/19661, розроблено з метою приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг, у відповідність до Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо статутного капіталу”.

3.2.2 Проекти нормативно-правових актів, розроблених і оприлюднених Держфінпослуг

З метою приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг, у відповідність до Закону України „Про внесення змін до статті 2 Закону України „Про страхування” розроблено:

проект розпорядження Держфінпослуг **„Про внесення змін до Порядку та вимог щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами”**;

проект розпорядження Держфінпослуг **„Про внесення змін до Вимог до порядку укладання договорів із страховиками-нерезидентами”**.

З метою визначення порядку призначення Держфінпослуг додаткової обов'язкової аудиторської перевірки, вимог до висновку про її необхідність, до відомостей, які має містити розпорядження про її призначення та вимоги до визначення аудиторів, передбаченої пунктом 2 частини першої статті 37 Закону України „Про страхування”, Держфінпослуг розроблено проект розпорядження **„Про затвердження Порядку призначення додаткової обов'язкової аудиторської перевірки з визначенням аудитора”**.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Змін до Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок”**. Підготовлені Зміни сприятимуть вдосконаленню Положення в частині

формування та використання страхового резерву; більш чіткому розумінню кредитними спілками понять страхового резерву, резерву сумнівних боргів та резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок; правильному їх відображенню у звітності; наближенню вартості активів, зазначеної у звітності кредитних спілок, до їх реальної вартості з урахуванням можливості зменшення корисності активів.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Правил здійснення депозитних операцій для кредитних спілок”**. Метою прийняття регуляторного акту є визначення умов залучення внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки кредитними спілками, визначення основних понять, пов'язаних із здійсненням депозитних операцій кредитними спілками, договірне регулювання депозитних операцій та встановлення порядку повернення кредитними спілками грошових коштів та сплати процентів за депозитними договорами.

З метою установа порядку подання до Держфінпослуг відповідальною особою небанківської фінансової групи або фінансовою установою, яка виконує її функції до погодження Держфінпослуг відповідальної особи небанківської фінансової групи, інформації про існування небанківської фінансової групи та про структуру власності небанківської фінансової групи, а також на реалізацію вимог законів України „Про внесення змін до деяких Законів України щодо нагляду на консолідованій основі” від 19.05.2011 № 3394-VI та „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 12.07.2001 № 2664-III Держфінпослуг розроблено проект розпорядження **„Про затвердження Порядку подання інформації про існування небанківської фінансової групи та структуру власності небанківської фінансової групи”**. Зазначений проект розпорядження визначає механізм складання та подання до Держфінпослуг, яка уповноважена законом здійснювати нагляд на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, піднаглядними Держфінпослуг, інформації про існування небанківських фінансових груп, про структуру власності таких груп, а також відомостей про зміни щодо складу учасників, контролерів, а також структури власності та видів діяльності учасників небанківських фінансових груп.

З метою приведення власних нормативних-правових актів у відповідність до законодавства, зокрема вимог частини четвертої статті 14 Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та пункту 5 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419 розроблено:

проект розпорядження Держфінпослуг **„Про внесення змін до Порядку складання та подання звітності ломбардами до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”**;

проект розпорядження Держфінпослуг **„Про внесення змін до Порядку складання та подання звітності кредитними установами до Державної**

комісії з регулювання ринків фінансових послуг України". Прийняття зазначених проектів розпоряджень дозволить уніфікувати у законодавстві строки подання та оприлюдненої річної фінансової звітності.

З метою вдосконалення порядку складання, термінів подання страховиками звітності до Держфінпослуг та вимог до розкриття ними інформації щодо здійснення страхової діяльності у звітних даних розроблено проект розпорядження Держфінпослуг *„Про затвердження Змін до Порядку складання звітних даних страховиків”*.

Проект розпорядження Держфінпослуг *„Про внесення змін до Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України”* розроблено з метою ефективного контролю витрат кредитної спілки та відображення зазначеної інформації в звітних даних кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Держфінпослуг. Разом з тим, запропонованими змінами переноситься термін подання звітних даних та аудиторського висновку кредитними спілками та об'єднаними кредитними до Держфінпослуг.

Проект розпорядження Держфінпослуг *„Про внесення змін до Порядку ведення реєстру аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ”*. Метою розроблення проекту регуляторного акта є приведення у відповідність до вимог 15 статті Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” порядку ведення реєстру аудиторів, спрощення процедури внесення аудиторів до реєстру аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ та забезпечення більш правильного застосування аудиторами та аудиторськими фірмами вимог зазначеного порядку.

Проект розпорядження Держфінпослуг *„Про затвердження Змін до Положення про оприлюднення інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду”* розроблено на виконання норм Законів України від 12.05.2011 № 3332-VI „Про внесення змін до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та від 08.07.2011 № 3668-VI „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи”, а також з метою надання учасникам недержавних пенсійних фондів інформації, необхідної для оцінки фінансового стану фонду та ризиків, пов'язаних із інвестуванням пенсійних активів.

Проект розпорядження Держфінпослуг *„Про затвердження Порядку проведення моніторингу реклами у сфері недержавного пенсійного забезпечення”* розроблено на виконання вимог Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення” та з метою визначення механізму проведення моніторингу реклами у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Проект розпорядження Держфінпослуг *„Про затвердження Змін до Ліцензійних умов здійснення переказу коштів небанківськими фінансовими установами, до Положення про порядок унесення*

інформації про фінансові установи – юридичні особи публічного права до Державного реєстру фінансових установ та до Положення про внесення інформації щодо фінансових компаній до Державного реєстру фінансових установ та встановлення вимог до облікової та реєструючої системи фінансових компаній” розроблено з метою вдосконалення державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ, що здійснюють переказ коштів, зміцнення ринкових засад їх діяльності, а також гармонізації українського законодавства щодо вимог європейського законодавства, у тому числі VI і VII спеціальних вимог FATF. Проектом розпорядження визначено перелік операцій, що можуть здійснюватись на підставі отриманої ліцензії, визначено поняття розрахунково-касового обслуговування, встановлено фінансові нормативи, яких має дотримуватися ліцензіат, а також вимоги до приміщення, програмно-технічного забезпечення, здійснення операцій з переказу коштів через програмно-технічні комплекси самообслуговування.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності з адміністрування фінансових активів для придбання товарів в групах”** розроблено на виконання пункту 4 прикінцевих положень Закону України від 02.06.2011 № 3462-VI **„Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”**. Метою проекту розпорядження є врегулювання діяльності з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах та встановлення правових основ для захисту прав споживачів таких послуг, встановлюються вимоги, обов’язкові для виконання небанківською фінансовою установою як на момент отримання ліцензії на провадження діяльності з адміністрування фінансових активів для придбання товарів в групах, так і протягом усього строку дії ліцензії.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Порядку погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі”** розроблено на виконання підпункту 6 пункту 3 розділу I Закону України від 02.06.2011 № 3462-VI **„Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг”** з метою запровадження механізму погодження Держфінпослуг набуття або збільшення юридичними чи фізичними особами істотної участі у фінансових установах, а також встановлення стандартів допуску цих осіб для участі у фінансових установах.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження змін до Положення про єдину централізовану базу даних щодо обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 09.07.2010 № 566”** розроблено з метою приведення нормативно-правових актів Держфінпослуг у відповідність до Законів України від 17.02.2011 № 3045-VI **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування”** та від 05.07.2011 № 3565-VI **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів**

України щодо усунення надмірного державного регулювання у сфері автомобільних перевезень”. Проектом розпорядження змінюється перелік інформації, що вноситься МТСБУ, членами МТСБУ та надається Державтоінспекцією МВС України до єдиної централізованої бази даних, пов’язаної з ліквідацією типів внутрішніх договорів обов’язкового страхування, встановленням строку дії внутрішнього договору обов’язкового страхування – один рік, введенням в дію механізму реєстрації дорожньо-транспортних пригод за участю забезпечених транспортних засобів без участі працівників Державтоінспекції МВС України, порядком укладення страховиками договорів обов’язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів, що підлягають обов’язковому технічному контролю, тощо.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Змін до Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду”** спрямований на удосконалення вимог до адміністрування недержавного пенсійного фонду.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження діяльності з адміністрування недержавних пенсійних фондів”** спрямований на підвищення ефективності здійснення Держфінпослуг нагляду за діяльністю адміністраторів недержавних пенсійних фондів та здійснення подальшого удосконалення ліцензійних процедур з метою підвищення їх прозорості для заявників.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Стандартів надання адміністративних послуг Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України”** розроблено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.2010 № 737 „Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг”. Метою прийняття нормативно-правового акта є підвищення рівня поінформованості суб’єктів господарювання, які мають на меті отримати адміністративні послуги, що надаються Держфінпослуг відповідно до законодавства, та сприяння мінімізації витрат часу одержувачів адміністративних послуг. Також, інформація щодо процедур надання Держфінпослуг та отримання суб’єктами господарювання адміністративних послуг буде зведена в один нормативно-правовий акт, що забезпечить суб’єкти господарювання доступною та повною інформацією щодо порядку та умов отримання в Держфінпослуг відповідної адміністративної послуги.

Проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Змін до Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу”** розроблений з метою забезпечення захисту інтересів споживачів фінансових послуг, врегулювання порядку застосування заходів впливу та приведення у відповідність норм Положення до пункту 7.4 Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг та інших законодавчих актів України.

З метою вдосконалення процесу надання адміністративних послуг, які пов'язані з оформленням і видачею ліцензій, та зростанням видатків загального фонду Державного бюджету України розроблено проект розпорядження Держфінпослуг **„Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів”**. Проектом зазначеного розпорядження вносяться зміни до Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 02.12.2003 № 146, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 25.12.2003 за № 1225/8546, до плати за видачу ліцензій, затвердженої розпорядженням Держфінпослуг від 29.12.2003 № 188, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 23.02.2004 за № 240/8839, та до Ліцензійних умов провадження діяльності з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитними установами, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 18.10.2005 № 4802, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.12.2005 за № 1459/11739. Таким чином, Зміни стосуються розміру плати за видачу ліцензій та встановлення одноразової плати за видачу ліцензії при її одержанні.

3.2.3. розроблені Держфінпослуг методичні рекомендації та інші документи для небанківських фінансових установ

Розпорядження Держфінпослуг від 18.08.2011 № 545 **„Про затвердження Зразка та технічного опису спеціального знака, що видається страхувальнику при укладенні договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”** розроблене на виконання Закону України від 17.02.2011 № 3045-VI **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування”**.

Розпорядження Держфінпослуг від 29.08.2011 № 558 **„Про затвердження Зразка типового поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”** розроблене на виконання Закону України від 17.02.2011 № 3045-VI **„Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дорожньо-транспортних пригод та виплати страхового відшкодування”**.

Методичні рекомендації тимчасовим адміністраторам щодо організації роботи тимчасової адміністрації у кредитних спілках, затверджені розпорядженням Держфінпослуг від 09.06.2011 № 349, з метою надання методологічної допомоги тимчасовим адміністраторам та вироблення єдиного підходу до організації роботи тимчасових адміністрацій у кредитних спілках.

Методичні рекомендації тимчасовим адміністраторам щодо організації роботи тимчасової адміністрації у страхових компаніях, затверджені розпорядженням Держфінпослуг від 07.07.2011 № 426, з метою надання методологічної допомоги тимчасовим адміністраторам та

вироблення єдиного підходу до організації роботи тимчасових адміністрацій у страхових компаніях.

Методичні рекомендації щодо базової оцінки інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів, затверджені розпорядженням Держфінпослуг від 29.09.2011 № 613, визначають базові методологічні засади аналізу та оцінки інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів та розроблені з метою: удосконалення системи пруденційного нагляду за діяльністю недержавних пенсійних фондів; удосконалення процесу проведення щорічного аналізу ефективності інвестиційної діяльності, що проводиться радою недержавного пенсійного фонду для визначення доцільності внесення змін до інвестиційної декларації недержавного пенсійного фонду; визначення показників, які можуть використовуватись вкладниками та учасниками системи недержавного пенсійного забезпечення в процесі прийняття ними своїх рішень.

Крім того, Держфінпослуг як співвиконавцем опрацьовано:

проект **Правил започаткування надання юридичними особами (комерційними агентами) послуг з переказу коштів на підставі агентських договорів з банками**;

наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2011 № 1397 „**Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток страховика**”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 02.12.2011 за № 1393/20131. Наказ розроблено відповідно до положень пункту 46.5 статті 46 розділу II Податкового кодексу України.

Розділ IV. Нагляд за діяльністю фінансових установ та застосування заходів впливу. Захист інтересів споживачів фінансових послуг

Нагляд за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг Держфінпослуг здійснює шляхом проведення виїзних інспекцій та безвиїзних перевірок фінансових установ.

Наказами Голови Держфінпослуг від 16.12.2010 № 346 „Про затвердження плану перевірок суб’єктів нагляду, за якими здійснює нагляд Держфінпослуг, на I квартал 2011 року” та від 23.02.2011 № 28 „Про затвердження плану перевірок суб’єктів нагляду, за якими здійснює нагляд Держфінпослуг, на II-IV квартали 2011 року” (зі змінами та доповненнями) було затверджено план перевірок суб’єктів нагляду, за якими здійснює нагляд Держфінпослуг, на I-IV квартали 2011 року. При цьому, вид перевірок був визначений як комплексний, що включає в себе перевірку установи з питань дотримання вимог законодавства про фінансові послуги та перевірку з питань дотримання вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Позапланові перевірки проводилися на вимогу правоохоронних органів, за результатами аналізу отриманої звітності, у зв’язку з надходженням скарг і звернень громадян та в інших випадках, передбачених законодавством.

Протягом року працівниками Держфінпослуг було проведено **17 безвиїзних** та **1 535 виїзних** перевірок фінансових установ, з яких **913 – планових** та **622 – позапланових**.

Інформація щодо проведеної інспекційної діяльності у 2011 році, у процентному співвідношенні, в розрізі фінансових установ представлена на рисунку 1.

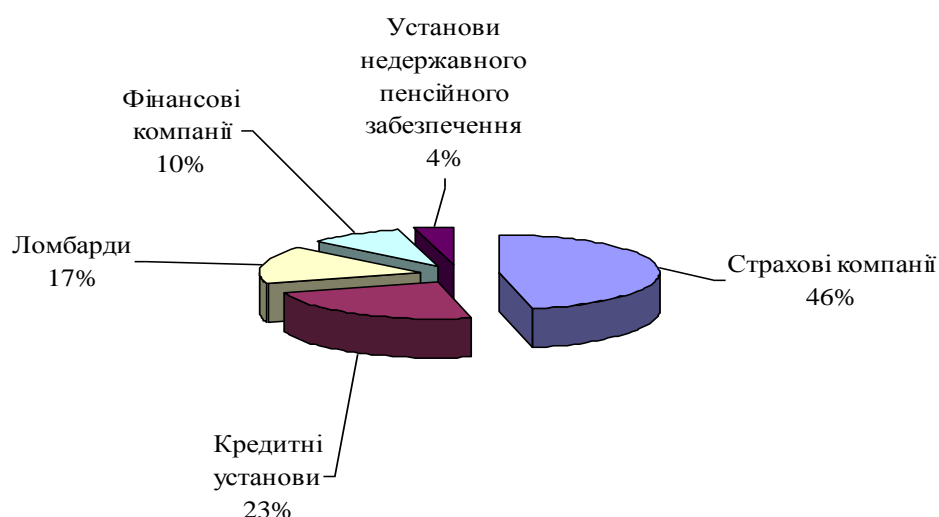

Рис. 1. Інспекційна діяльність у 2011 році

У результаті перевірок виявлено 6 522 порушення законодавства та застосовано 2 147 заходів впливу шляхом накладення штрафів, видання

приписів та прийняття розпоряджень щодо усунення порушень, тимчасового зупинення, анулювання виданих ліцензій та вжиття інших заходів відповідно до чинного законодавства (таблиця 4).

Таблиця 4.
Узагальнена інформація щодо інспекційно-наглядової діяльності
Держфінпослуг за видами фінансових установ у 2011 році

Піднаглядні установи	Планові перевірки	Позапланові перевірки	Виявлено порушень	Застосовано заходів впливу
Страхові компанії	231	492	4 340	1 241
Кредитні установи	312	50	1 124	488
Фінансові компанії	112	36	374	128
Ломбарди	204	54	548	239
Недержавні пенсійні фонди	-	3	13	6
Адміністратори НПФ	54	4	123	45
Всього	913	639	6 522	2 147

Нагляд за діяльністю страхових компаній

Держфінпослуг протягом року було здійснено 723 перевірки страхових компаній, у тому числі 716 виїзних та 7 безвиїзних перевірок. Складено 1246 актів про порушення законодавства, у тому числі за результатами аналізу звітних даних – 414 актів.

За результатами розгляду актів виїзних та безвиїзних перевірок, актів про порушення вимог законодавства (у тому числі щодо виявлених порушень законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом) до страхових компаній були застосовані такі заходи впливу:

- приписи про усунення порушень вимог законодавства – 1 156;
- накладено штрафів – 514 на загальну суму 2 606,6 тис. грн.;
- прийнято рішень про тимчасове зупинення дії ліцензій – 14;
- анулювання ліцензій, виключення з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи – 20.

Також за результатами аналізу звітних даних було складено 4 акти щодо порушення вимог чинного законодавства страховими та/або перестраховими брокерами. За результатами проваджень у справах до страхових та/або перестрахових брокерів було застосовано 4 приписи про усунення порушень вимог чинного законодавства.

До основних порушень, які були виявлені в ході проведених перевірок звітності страхових компаній, належать:

- неподання або несвоєчасне подання до Держфінпослуг звітності, що є порушенням вимог статті 14 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та пункту 2.5 Порядку

складання звітних даних страховиків, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 03.02.2004 № 39, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.04.2004 за № 517/9116;

– недотримання вимог платоспроможності, формування та розміщення коштів страхових резервів, що є порушенням вимог статей 30 та 31 Закону України „Про страхування”;

– невиконання особами вимог рішення про застосування заходів впливу після набрання ним чинності та обов’язку страховика письмово повідомити Держфінпослуг про виконання (невиконання) вимог розпорядження (припису) у визначений у розпорядженні (приписі) термін, що є порушенням вимог пункту 6.12 розділу 6 та пункту 2.2 розділу 2 Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 13.11.2003 № 125, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 03.12.2003 за № 1115/8436.

До найбільш поширених порушень, які були виявлені в ході інспекційної діяльності та проведених перевірок страховиків, належать порушення:

– невиконання страховиком обов’язку при настанні страхового випадку здійснити страхову виплату або виплату страхового відшкодування у передбачений договором строк та несплата страхувальнику неустойки за несвоєчасне здійснення страхової виплати, що є порушенням вимог статей 20, 25 Закону України „Про страхування” та статті 37 Закону України „Про обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”.

Нагляд за діяльністю кредитних установ

Держфінпослуг протягом року було здійснено 362 перевірки кредитних установ, за результатами яких було складено 362 акти перевірок. Складено 306 актів про порушення законодавства, у тому числі за результатами аналізу звітних даних – 177 актів.

За результатами розгляду актів перевірок та актів про порушення до кредитних установ за порушення вимог законодавства були застосовані такі заходи впливу:

– розпорядження про усунення порушень вимог законодавства – 311;
 – накладено штрафів – 310 на загальну суму 389,1 тис. грн.;
 – прийнято рішень про тимчасове зупинення дії ліцензій – 1;
 – анулювання ліцензій, виключення з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи – 43;
 – прийнято рішень про закриття справи – 9.

У ході перевірки звітних даних кредитних установ за 2011 рік було виявлено такі порушення:

– ненадання електронної форми звітності, надання неповної інформації про діяльність кредитної установи, що є порушенням Порядку складання та подання звітності кредитними установами до Державної комісії з

регулювання ринків фінансових послуг України, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 19.02.2007 № 6832, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 16.04.2007 за № 234/13501;

– недотримання встановлених нормативів платоспроможності та якості активів, що є порушенням Ліцензійних умов провадження діяльності кредитних спілок з надання фінансових послуг, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 02.12.2003 № 146, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 25.12.2003 за № 1225/8546, та Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 16.01.2004 № 7, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 03.02.2004 за № 148/8747.

До найбільш поширених порушень, які були виявлені в ході інспекційної діяльності та проведених перевірок кредитних установ, належать такі порушення:

– невиконання кредитною спілкою зобов'язання перед своїми членами щодо повернення вкладу не пізніше строку, передбаченого відповідним договором, що є порушенням вимог статті 10 Закону України „Про кредитні спілки”;

– недотримання умов скликання загальних зборів своїх членів, що є порушенням статті 14 Закону України „Про кредитні спілки”;

– недотримання в процесі діяльності норм внутрішніх положень у повному обсязі, що є порушенням пункту 4 Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 11.11.2003 № 116, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.11.2003 за № 1078/8399;

– недотримання кредитною спілкою умови забезпеченості при наданні кредитів своїм членам, що є порушенням статті 21 Закону України „Про кредитні спілки”.

Нагляд за установами недержавного пенсійного забезпечення

Держфінпослуг протягом року було здійснено 61 перевірку установ недержавного пенсійного забезпечення, у тому числі 60 виїзних та 1 безвиїзну перевірок, за результатами яких було складено 61 акт перевірок. Складено 39 актів про порушення законодавства, у тому числі за результатами аналізу звітних даних – 30 актів.

За результатами розгляду актів виїзних та безвиїзних перевірок та актів про порушення законодавства до установ недержавного пенсійного забезпечення за порушення вимог законодавства були застосовані такі заходи впливу:

- приписи про усунення порушень вимог законодавства – 10;
- розпорядження про усунення порушень вимог законодавства – 26;
- накладено штрафів – 34 на загальну суму 75,6 тис. грн.;
- прийнято рішень про тимчасове зупинення дії ліцензій – 1;

– виключення з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи – 5.

Основними порушеннями, які були виявлені в ході проведених перевірок звітності установ недержавного пенсійного забезпечення у 2011 році, були:

– недотримання встановлених законодавством строків подання звітності про діяльність недержавних пенсійних фондів та про здійснення діяльності адміністраторів недержавних пенсійних фондів, а також подання звітності не в повному обсязі;

– неподання адміністратором інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду до Держфінпослуг, що повинна бути оприлюднена шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації, у встановлені строки;

– невідповідність розміру власного капіталу адміністратора недержавного пенсійного фонду вимогам чинного законодавства;

– нарахування адміністративних витрат (витрати на обслуговування недержавного пенсійного фонду адміністратором, компанією з управління активами, зберігачем) не у відповідності до встановлених вимог законодавства;

– недотримання норм диверсифікації активів недержавного пенсійного фонду, що є порушенням вимог пункту 2 частини 2 статті 47 Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення” (далі – Закон).

Крім того, з метою вжиття заходів для усунення порушень диверсифікації активів недержавного пенсійного фонду з обов’язковим повідомленням Держфінпослуг про результати розгляду та відповідно до частини 7 статті 67 Закону Держфінпослуг було надано інформацію до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо порушень компаніями, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, а саме:

– інформацію щодо порушень вимог частини 1 статті 49 Закону та пункту 1.2 розділу 1 Положення про вимоги до осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами) щодо складу та структури активів недержавних пенсійних фондів, якими вони управляють, затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 10.12.2003 № 560 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.12.2003 за № 1210/8531.

До найбільш поширених порушень, які були виявлені в ході інспекційної діяльності та проведених перевірок установ недержавного пенсійного забезпечення, належать порушення:

– невизначення порядку та умов відшкодування витрат, які пов’язані з передачею персоніфікованого обліку адміністратору, що є порушенням вимог Положення про провадження діяльності з адміністрування недержавного пенсійного фонду, затвердженого розпорядженням

Держфінпослуг від 20.07.2004 № 1660, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2004 за № 990/9589;

- укладання договорів про адміністрування пенсійних фондів із протиріччям цивільному законодавству щодо напрямків використання пенсійних активів, що є порушенням вимог Закону;

- невиконання обов'язку щодо оцінювання активів недержавного пенсійного фонду за їхньою ринковою вартістю, що є порушенням вимог Положення про порядок визначення чистої вартості активів недержавного пенсійного фонду (відкритого, корпоративного, професійного), затвердженого рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.08.2004 № 339, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.01.2005 за № 96/10376, про що було повідомлено Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку.

Нагляд за фінансовими компаніями та ломбардами

Держфінпослуг протягом року було здійснено 148 виїзних перевірок фінансових компаній та 258 виїзних перевірок ломбардів, за результатами яких було складено 406 актів перевірок. Складено 447 актів про порушення законодавства, у тому числі за результатами аналізу звітних даних – 413 актів.

За результатами проведеної інспекційно-наглядової діяльності до фінансових компаній та ломбардів за порушення вимог законодавства були застосовані такі заходи впливу:

- розпорядження про усунення порушень вимог законодавства – 382;
- накладено штрафів – 489 на загальну суму 916,8 тис. грн.;
- прийнято рішень про тимчасове зупинення дії ліцензій – 2.

До найбільш поширених порушень, які були виявлені в ході інспекційної діяльності та проведених перевірок фінансових компаній, належать такі порушення:

- відсутність у внутрішніх правилах надання фінансових послуг компаній послуг, встановлених чинним законодавством, що є порушенням пункту 5.2 Положення про внесення інформації щодо фінансових компаній до Державного реєстру фінансових установ та встановлення вимог до облікової та реєструючої системи фінансових компаній, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 05.12.2003 № 152, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 29.12.2003 за № 1252/8573;

- незазначення в журналі обліку укладених - виконаних договорів необхідної інформації, що є порушенням пункту 5.6 Положення про внесення інформації щодо фінансових компаній до Державного реєстру фінансових установ та встановлення вимог до облікової та реєструючої системи фінансових компаній, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 05.12.2003 № 152, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 29.12.2003 за № 1252/8573;

- неповідомлення Держфінпослуг про накладання санкцій іншими органами виконавчої влади, що є порушенням пункту 3.22 Ліцензійних умов

провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 24.06.2004 № 1225, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 27.07.2004 № 927/9526;

– неповідомлення Держфінпослуг про виявлені ризики в роботі забудовника з моменту складання акта контролю, що є порушенням пунктів 3.1 та 3.18 Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, затверджених розпорядженням Держфінпослуг від 24.06.2004 № 1225, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 27.07.2004 № 927/9526;

– нездійснення належного контролю за дотриманням забудовником зобов'язань за договором між управителем та забудовником, що є порушенням вимог статті 18 Закону України „Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю”;

– дострокове перерахування коштів оперативного резерву фонду фінансування будівництва забудовнику, що є порушенням частини першої статті 16 Закону України „Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операцій з нерухомістю”.

Найпоширенішими порушеннями, що виявлені в ході аналізу звітності фінансових компаній, є:

– надання у звітності недостовірної та суперечливої інформації;
– недотримання нормативів платоспроможності, власного капіталу та ліквідності.

До найбільш поширених порушень, які були виявлені в ході проведених перевірок ломбардів, належать такі порушення:

– невиконання обов'язку ломбардом після виникнення змін та/або доповнень до документів, поданих для внесення до Державного реєстру фінансових установ, надати письмове повідомлення до Держфінпослуг та відповідні підтвердні документи, що є порушенням пункту 3 розділу X Положення про Державний реєстр фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 28.08.2003 № 41, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.09.2003 за № 797/8118, пункту 5.3 розділу V Положення про порядок внесення інформації про ломбарди до Державного реєстру фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 18.12.2003 № 170, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.01.2004 за № 30/8629;

– невиконання ломбардом обов'язкової вимоги щодо укладання договору про надання фінансового кредиту (фінансової послуги), що є порушенням статті 6 Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та пункту 3.3 розділу 3 Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами, затвердженого

розпорядженням Держфінпослуг від 26.04.2005 № 3981, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.05.2005 за № 565/10845;

- недотримання ломбардом вимог до реєструючої та облікової системи, що є порушенням підпункту 2.1.8 пункту 2.1 розділу 2 Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг України від 26.04.2005 № 3981, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14.05.2005 за № 565/10845, та підпункту 2.2.7 пункту 2 розділу II Положення про порядок внесення інформації про ломбарди до Державного реєстру фінансових установ, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 18.12.2003 № 170, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.01.2004 за № 30/8629;

- невиконання ломбардами вимог рішення про застосування заходів впливу після набрання ним чинності та обов'язку письмово повідомити Держфінпослуг про виконання (невиконання) вимог розпорядження (припису) у визначений у розпорядженні (приписі) термін, що є порушенням вимог пункту 6.12 розділу 6 та пункту 2.2 розділу 2 Положення про застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України заходів впливу, затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 13.11.2003 № 125, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03.12.2003 за № 1115/8436.

Найпоширенішими порушеннями, що виявлені в ході аналізу звітності ломбардів, є:

- ненадання звітності в обсягах та у строки, встановлені нормативними документами Держфінпослуг;
- надання у звітності недостовірної та суперечливої інформації;
- недотримання вимог власного капіталу.

Протягом 2011 року в Держфінпослуг розглянуто 232 скарги на зазначені вище заходи впливу. З них:

- про залишення рішення про застосування заходу впливу без змін, а скарги без задоволення – 129;
- про скасування рішення про застосування заходу впливу та задоволення скарги – 13;
- про скасування рішення про застосування заходу впливу в певній частині та часткове задоволення скарги – 22;
- скасування рішення про застосування заходу впливу і направлення справи на новий розгляд – 68.

Захист інтересів споживачів фінансових послуг

Протягом 2011 року інспекційним департаментом було опрацьовано 5108 звернень громадян стосовно діяльності фінансових установ.

За результатами розгляду звернень громадян було складено 686 актів про порушення вимог законодавства про фінансові послуги, зокрема:

- за порушення у сфері страхової діяльності – 635;

- щодо діяльності кредитних установ – 46;
- щодо діяльності фінансових компаній – 4;
- щодо діяльності ломбардів – 1.

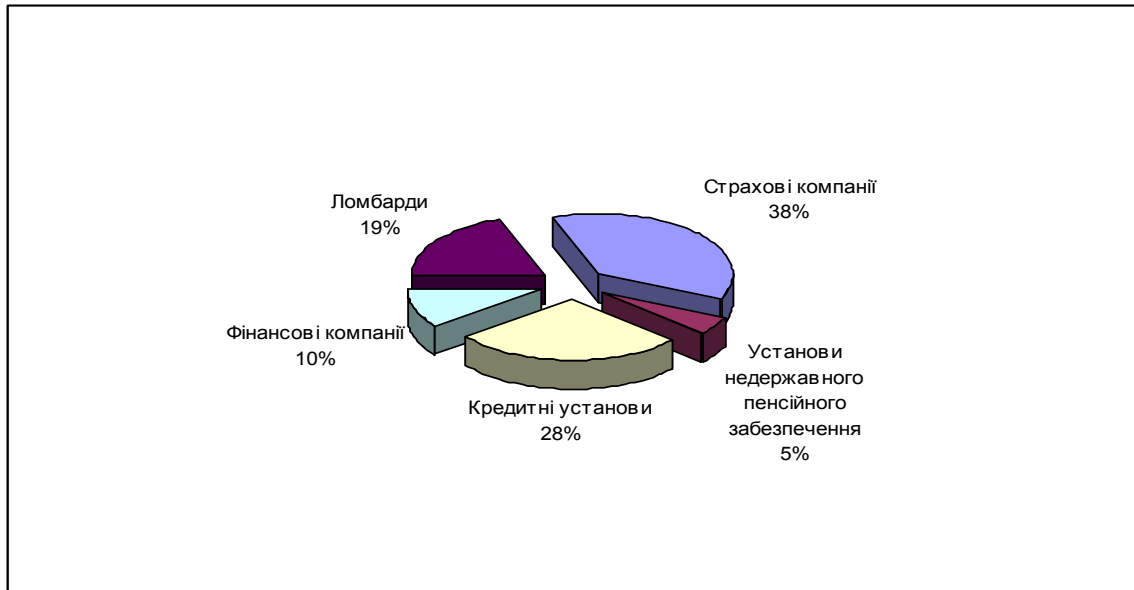
Крім цього, на підставі інформації, викладеної у зверненнях громадян, було проведено 144 позапланові перевірки піднаглядних установ, зокрема:

- страхових компаній – 127;
- фінансових компаній – 4;
- ломбардів – 5;
- кредитних установ – 74;
- установ недержавного пенсійного забезпечення – 1.

За результатами розгляду справ на підставі зазначених актів про порушення та за результатами проведених позапланових перевірок до піднаглядних установ застосовувалися заходи впливу, передбачені чинним законодавством України.

Розділ V. Діяльність у сфері фінансового моніторингу

Аналіз інспекційної діяльності у сфері фінансового моніторингу, у процентному співвідношенні, в розрізі видів фінансових установ, представлений на рисунку 2.

Рис. 2. Розподіл інспекційної діяльності у сфері фінансового моніторингу в розрізі видів фінансових установ у 2011 році

Загальна інформація Держфінпослуг про інспекційно-наглядову діяльність, застосовані заходи впливу з питань дотримання вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, наведена в таблиці 5.

Таблиця 5. Інформація про інспекційно-наглядову діяльність та застосовані заходи впливу щодо дотримання вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, за 2011 рік

Піднаглядні установи	Проведено планових перевірок з питань запобігання легалізації злочинних доходів	Проведено позапланових перевірок з питань запобігання легалізації злочинних доходів	Разом	Складено актів перевірок з питань запобігання легалізації злочинних доходів	Виявлено порушень з питань запобігання легалізації злочинних доходів	Накладено штрафів з питань запобігання легалізації злочинних доходів (кількість/сума)	
						кількість	сума
Страхові компанії	110	83	193	193	244	66	388 875
Установи недержавного пенсійного забезпечення	25	1	26	26	27	7	17 000
Кредитні установи	143	3	146	146	204	87	141 950

Фінансові компанії	51	3	54	54	90	28	108 800
Ломбарди	97	3	100	100	163	75	152 200
Всього	426	93	519	519	728	263	808 825

Розділ VI. Претензійно-позовна робота на ринках

Проведений аналіз виконаної роботи щодо правозастосування та представництва інтересів Держфінпослуг у судах за 2011 рік свідчить про таке.

Держфінпослуг протягом 2011 року було перевірено на відповідність чинному законодавству 4763 проекти актів правозастосовчого характеру (заходів впливу).

Протягом 2011 року Держфінпослуг було здійснено супровід:

- 343 справ, у яких Держфінпослуг брала участь як відповідач;
- 140 справ у судах, що було порушено за позовами, поданими Держфінпослуг, із яких 134 справи за позовами про стягнення штрафів на користь держави;
- 94 справ, по яких Держфінпослуг залучено для участі як третю особу;
- 187 справ щодо примусового виконання рішення суду про стягнення штрафу знаходиться на стадії виконавчого провадження.

Із 343 судових справ, у яких Держфінпослуг брала участь як відповідач, предметом оскарження були:

– рішення Держфінпослуг щодо застосування заходів впливу, в яких предметом порушень були такі питання:

а) порушення умов договорів про надання фінансових послуг, укладених суб'єктами нагляду – 174 справи;

б) порушення порядку складання та подання звітності суб'єктами нагляду – 56 справ;

в) порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму – 38 справ;

г) зупинення та анулювання ліцензій для здійснення діяльності з надання фінансових послуг – 23 справи;

г) відсторонення керівництва від управління фінансовою установою та призначення тимчасової адміністрації – 3 справи;

д) невиконання обов'язку щодо надання, несвоєчасне надання або надання завідомо недостовірної інформації до Держфінпослуг інформації – 19 справ;

е) невиконання суб'єктом нагляду раніше застосованих до нього заходів впливу – 30 справ.

Отже, більшість судових справ складають справи, у яких Держфінпослуг брала участь як відповідач.

Розділ VII. Міжнародне співробітництво та міжнародна технічна допомога

Держфінпослуг відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.09.2007 № 797-р визначена уповноваженим органом, відповідальним за забезпечення участі в Міжнародній асоціації органів страхового нагляду (IAIS) та Міжнародній організації нагляду за пенсійними фондами (IOPS).

У рамках співробітництва з Міжнародною організацією нагляду за пенсійними фондами (IOPS) Держфінпослуг протягом 2011 року надавала інформацію для включення до загальної бази пенсійної статистики IOPS/OECD. Також з урахуванням положень законодавства України були опрацьовані та заповнені запитальник IOPS щодо структури посередників у системі недержавного пенсійного забезпечення та нагляду за ними, запитальник щодо інформації про визначені внески та обмін інформацією, запитальник щодо внутрішньої структури наглядового органу та стосовно нагляду в умовах завершення фінансової кризи.

У рамках забезпечення співробітництва з Міжнародною асоціацією органів страхового нагляду (IAIS) Держфінпослуг брала участь в опрацюванні проектів документів, розроблених IAIS, зокрема був розглянутий та заповнений запитальник IAIS щодо співпраці та обміну інформацією між регуляторами фінансових ринків. Також Держфінпослуг надала IAIS інформацію щодо здійснення перестрахової діяльності в Україні.

У рамках співпраці Держфінпослуг із регуляторами фінансових ринків 15.07.2011 відбулося підписання Меморандуму про взаєморозуміння стосовно взаємного співробітництва й обміну інформацією у сфері страхового нагляду між Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України та Комісією зі страхового нагляду Литовської Республіки.

Також у 2011 році Держфінпослуг проводилися переговори з укладання меморандумів з регуляторами фінансових ринків таких країн, як Австрія, Іспанія, Російська Федерація та Німеччина.

Крім того, Держфінпослуг продовжує роботу, спрямовану на приєднання до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці та обміну інформацією в рамках Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS). У 2011 році IAIS здійснювався розгляд заявки Держфінпослуг, направленої до IAIS у 2009 році. Зокрема, групою, яка здійснює оцінку заявки Держфінпослуг, були надані зауваження та коментарі до зазначеної заявки, які були опрацьовані Держфінпослуг та 18.10.2011 обговорені з представниками зазначеної вище групи. Станом на кінець 2011 року 21 країна - член IAIS вже приєдналася до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо співпраці та обміну інформацією, а саме: Орган пруденційного нагляду Австралії, Орган грошово-кредитного регулювання Бермудських островів, Комісія з фінансового нагляду Тайваню, Орган страхового нагляду Франції, Федеральний орган нагляду за

фінансовими послугами Німеччини, Центральний банк Нідерландів, Орган нагляду за фінансовими ринками Австрії, Комісія страхового нагляду Румунії, Національна комісія зі страхування Мексики, Орган грошового нагляду Сінгапуру, Комісія з регулювання фінансових послуг Джерсі, Орган нагляду за фінансовими послугами Мальти, Орган нагляду за фінансовими послугами Дубаїв, Комісія з нагляду за фінансовими послугами Гернсі, Комісія з нагляду за фінансовими послугами Британських Віргінських Островів, Орган грошового нагляду Кайманових островів, Агентство нагляду за фінансовими послугами Японії, Орган нагляду за фінансовими ринками Швейцарії, Комісія зі страхового нагляду Литовської Республіки, Орган грошового нагляду Макао та Національний банк Бельгії.

Співпраця в рамках проектів міжнародної технічної допомоги

Однією зі складових діяльності Держфінпослуг є співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями залишається важливим інструментом залучення додаткових фінансових ресурсів для реформування небанківського фінансового сектора.

Залучення, використання міжнародної технічної допомоги і співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями здійснювалося відповідно до Стратегічних напрямів та завдань, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 1156-р.

На виконання пункту 4 постанови Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 № 153 „Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги” (із змінами та доповненнями) було визначено та розпорядженням Держфінпослуг від 20.01.2011 № 31 „Щодо визначення регіональних та галузевих пріоритетів Держфінпослуг для залучення міжнародної технічної допомоги у 2011 році” схвалено такі пропозиції Держфінпослуг стосовно визначення регіональних і галузевих пріоритетів для залучення міжнародної технічної допомоги у 2011 році:

посилення інституційної спроможності Держфінпослуг;

імплементація в національне законодавство міжнародних стандартів фінансової звітності небанківських фінансових установ;

впровадження автоматизованої інформаційної системи приймання, обробки та аналізу звітності небанківських фінансових установ на основі принципів пруденційного нагляду;

забезпечення стабільності функціонування ринку недержавного пенсійного забезпечення, зокрема зменшення інвестиційних ризиків і ризиків диверсифікації, якості та ліквідності активів, в які можуть бути інвестовані пенсійні активи та зменшення ризиків неналежного управління та контролю;

впровадження механізму оцінки фінансового стану недержавних пенсійних фондів на засадах публічності;

підготовка змін до законодавства щодо створення Фонду гарантування страхових виплат за договорами страхування життя;
 підготовка до впровадження Solvency II (Фінансова спроможність II);
 розроблення нормативно-правової бази для впровадження державного нагляду за фінансовими установами на консолідованій основі;
 реалізація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема в частині створення зони вільної торгівлі;
 створення та забезпечення функціонування єдиної загальнонаціональної системи стабілізації, фінансового оздоровлення, гарантування вкладів членів кредитних спілок.

У рамках продовження співробітництва з міжнародними організаціями-донорами Держфінпослуг у межах компетенції брала участь в опрацюванні таких проектів документів, розроблених Мінекономрозвитку:

проект Протоколу щодо продовження двостороннього українсько-німецького співробітництва для економічного розвитку між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Федеративної Республіки Німеччина на 2011 рік;

проект Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо основних напрямів та цілей програми допомоги з боку Агентства США з міжнародного розвитку у 2012 році.

Протягом 2011 року Держфінпослуг активно співпрацювала з чотирма проектами міжнародної технічної допомоги з питань страхування, пенсійного забезпечення та кредитної кооперації, а саме:

1. Федеративної Республіки Німеччина „Реформування фінансової діяльності в сільській місцевості”;
2. Міжнародної фінансової корпорації „Розвиток агрострахування в Україні”;
3. Агентства міжнародного розвитку США „Розвиток фінансового сектору”;
4. Світового банку „Друга програма реформування фінансового сектору” (грант Уряду Нідерландів TF 055212).

Технічна допомога Уряду Федеративної Республіки Німеччина

Проект „Реформування фінансової діяльності в сільській місцевості” розпочав свою діяльність у травні 2010 року. Термін закінчення реалізації проекту – 31.12.2012. Метою проекту є консультування органів державної влади для регулювання небанківських фінансових установ з метою створення належних рамкових умов для розширення пропозицій фінансових послуг у сільських регіонах.

Відповідно до плану роботи з проектом, підписаного 18.01.2011, протягом року проводилися щомісячні наради з проектом з питань

планування робіт щодо вдосконалення існуючої нормативно-правової бази у сфері кредитної кооперації та щодо отримання міжнародного досвіду з певних питань у сфері регулювання діяльності кредитної кооперації.

У рамках реалізації проекту було організовано для представників Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів України, Національного Банку України, Міністерства фінансів України, Держфінпослуг, ВАКС, експертів проекту навчальну поїздку до фінансового регулятора Федеративної Республіки Німеччина, метою якої було одержання інформації щодо функціонування системи кооперативних банків та загальних принципів регулювання та нагляду за ними з боку Федеральної установи з нагляду за ринком фінансових послуг BaFin.

За підтримки проекту протягом звітного періоду було видано брошуру „Довідник члена кредитної спілки: кредитні та депозитні послуги кредитних спілок”, презентація якої відбулась 15.09.2011 в приміщенні Держфінпослуг.

Розроблення брошури було важливим кроком на шляху підвищення поінформованості населення, у тому числі для більш чіткого розуміння та обізнаності громадян стосовно діяльності системи кредитної кооперації та стосовно прав і обов'язків члена кредитної спілки.

4-6 квітня 2011 року проектом було організовано та проведено семінар на тему: „Специфіка ведення бухгалтерського обліку в кредитних спілках та складання фінансової звітності та звітних даних. Пруденційний нагляд за діяльністю кредитних спілок. Аудит у кредитній спілці.”

Крім цього, проектом була надана змістовна допомога Держфінпослуг у вдосконаленні українського законодавства у сфері кредитної кооперації, яке базувалося на найкращих міжнародних практиках і стандартах та мало суттєве значення для стабілізації та розвитку функціонування системи кредитної кооперації в Україні.

Проект Канадського агентства міжнародного розвитку (КАМР)

З метою розвитку правового регулювання страхування сільськогосподарських ризиків, створення умов для вдосконалення управління ризиками в сільському господарстві, вдосконалення діяльності осіб, що провадять діяльність на страховому ринку, шляхом формування стандартів та встановлення вимог щодо їхньої діяльності, Держфінпослуг протягом 2011 року активно співпрацювала з проектом Міжнародної фінансової корпорації „Розвиток агрострахування в Україні”.

Держфінпослуг виступає одним із ключових партнерів проекту.

Співпраця Держфінпослуг із проектом відбувалася на підставі Угоди про співпрацю від 02.09.2008.

Між Держфінпослуг та Міжнародною фінансовою корпорацією 15.09.2011 було підписано Лист-поправку № 1 до Угоди про співробітництво в рамках Проекту.

30.09.2011 Держфінпослуг був підписаний план роботи з проектом на період його реалізації до 30.06.2013.

Протягом року проектом було організовано дві поїздки до Канади з питань підтримки і розбудови системи страхування сільськогосподарських ризиків та з питань ознайомлення з принципами страхування андеррайтингу та врегулювання збитків при страхуванні врожаю. Крім того, було проведено семінари та прес-конференції з питань розвитку ринку агрострахування в Україні на тему „Стандартні страхові продукти – запорука якісного агрострахування” та на теми розробки нових страхових продуктів.

Проект брав активну участь у розробці проекту Концепції розвитку системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні та в розробці законопроектів, що стосуються врегулювання діяльності аварійних комісарів та щодо запровадження страхування сільськогосподарської продукції.

Проект Агентства міжнародного розвитку Сполучених Штатів Америки

У рамках співробітництва з Агентством міжнародного розвитку Сполучених Штатів Америки Держфінпослуг співпрацювала з проектом „Розвиток фінансового сектору”.

Метою даного проекту є надання допомоги Україні в подоланні наслідків економічної і фінансової кризи та впровадження надійної, прозорої та стійкої фінансової системи.

Протягом звітнього періоду проектом за запитом Держфінпослуг було профінансовано участь фахівців Держфінпослуг у таких міжнародних заходах на теми:

„Приватні обов’язкові пенсійні системи. Альтернативи стадії виплат після виходу на пенсію та нові орієнтири реформи недержавних пенсійних систем” (Естонія);

„Нагляд за пенсійними фондами на основі ризиків” (Польща);

„Принципи міжнародних стандартів фінансової звітності” (Велика Британія).

За підтримки проекту 19.05.2011 в м. Одесі було організовано та проведено конференцію з питань впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності та 14.07.2011 проведено захід, на якому відбулось обговорення на тему „Огляд ринку споживчого кредитування в Україні”. Проектом було залучено міжнародного експерта з питань існуючих інструментів зниження валютних ризиків фінансової системи.

08.12.2011 Держфінпослуг було підписано План заходів по реалізації Проекту на період 2011-2012 років.

Проект Світового банку

Проект „Друга програма реформування фінансового сектору” (грант Уряду Нідерландів TF 055212) розпочав свою діяльність у листопаді 2005 року.

Метою проекту є надання допомоги у сприянні розвитку потужних та конкурентних ринків фінансових послуг.

В рамках реалізації компонента проекту стосовно підвищення кваліфікації керівників та фахівців нагляду за напрямом щодо участі в міжнародних форумах з управління фінансовими ринками, навчальних семінарах, програмах стажування проектом в 2011 році було профінансовано участь фахівців Держфінпослуг у міжнародних семінарах на теми:

„Директива Платоспроможність II та стандарти Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю (IAIS) щодо платоспроможності” (Швейцарія);

„Перестраховування та інші механізми передачі ризиків” (Швейцарія).

Проектом було профінансовано навчання п'яти фахівців Держфінпослуг стосовно вивчення ділової англійської мови.

З метою продовження терміну виконання проекту до 01.04.2012 з урахуванням вимог законодавства між Держфінпослуг, Національним банком України та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб 20.05.2011 було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо впровадження другої програми реформування фінансового сектора України та Відомості про проект міжнародної технічної допомоги.

Інформація щодо участі Держфінпослуг у інших проектах зовнішньої технічної допомоги

Значну підтримку розвитку ринків фінансових послуг Держфінпослуг отримує під час використання інструментів технічної допомоги Європейського Союзу TAIEХ та Twinning.

ТАІЕХ – інструмент зовнішньої допомоги, що надається Європейською Комісією для обміну інформацією з метою розбудови інституціональної спроможності, необхідної для адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*. Заходи ТАІЕХ проводяться у формі семінарів, експертних місій до України або навчальних поїздок до однієї з держав - членів ЄС.

Twinning – проект технічної допомоги ЄС, який полягає в організації співпраці державного органу (установи) держави - члена ЄС з відповідним державним органом (установою) України - бенефіціаром проекту з метою обміну досвідом та надання допомоги в питаннях державного управління та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

У рамках реалізації інструменту ТАІЕХ за рахунок коштів Європейської Комісії фахівці Держфінпослуг протягом 12 – 14 грудня 2011 року взяли участь у навчальному візиті до Федеративної Республіки Німеччина на тему „Впровадження Solvency II та запровадження системи пруденційного нагляду на основі оцінки ризиків за діяльністю страховиків”. Навчальний візит надав змогу фахівцям Держфінпослуг набути досвід та знання з питань імплементації положень Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25.11.2009 стосовно започаткування та провадження діяльності зі страхування та перестраховування (Solvency II).

У жовтні 2011 року Європейською Комісією було погоджено заявки Держфінпослуг щодо проведення семінару „Практика Європейського суду з

прав людини та її застосування при розробці нормативно-правових актів України в сфері фінансових послуг” та експертної місії „Питання розробки аналітичного модуля щодо тестів раннього попередження з метою забезпечення автоматизації розрахунків окремих показників та загальної оцінки фінансових установ”. Проведення зазначених заходів передбачене на I півріччя 2012 року.

З метою належної підготовки до реалізації проекту Twinning „Запровадження системи нагляду на основі оцінки ризиків” (далі – проект Twinning) Держфінпослуг було утворено Робочу групу з питань підготовки та реалізації проекту Twinning, склад якої затверджений наказом Голови Держфінпослуг 21.01.2011 № 9 „Про організацію роботи в Держфінпослуг з питань підготовки та реалізації проекту Twinning” (у редакції наказу від 25.07.2011 № 158).

Держфінпослуг брала активну участь у розробленні представництвом Європейського Союзу в Україні технічного завдання для рамкових експертів проекту Twinning шляхом надання необхідних інформаційних матеріалів, коментарів та зауважень до проекту зазначеного завдання.

Представники Держфінпослуг 27.04.2011 взяли участь в організації відбору через електронну систему Єврокомісії рамкових експертів для розроблення детального технічного завдання проекту Twinning (далі – Twinning Fiche).

Робота над написанням та доопрацюванням Twinning Fiche тривала з травня по грудень 2011 року. За цей проміжок часу рамковими експертами проекту Twinning було здійснено чотири візити (місії) до України з метою ознайомлення зі структурою органу-бенефіціара, проблемою, на розв’язання якої нспрямований проект Twinning. Експерти проводили зустрічі з Робочою групою проекту Twinning, з фахівцями Держфінпослуг, з проектами міжнародної технічної допомоги, в яких Держфінпослуг є реципієнтом, бенефіціаром та координатором проекту з боку представництва Європейського Союзу в Україні.

01.12.2011 Європейською Комісією був офіційно погоджений остаточний проект Twinning Fiche, а 21.12.2011 представництвом Європейського Союзу в Україні було оголошено конкурс серед країн – членів Європейського Союзу на внесення пропозицій щодо їхньої участі в реалізації проекту Twinning.

Крім того, протягом звітнього періоду фахівці Держфінпослуг неодноразово брали участь у заходах з питань підготовки та реалізації проектів Twinning в органах державної влади.

Розділ VIII. Сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг

Одним із головних завдань Держфінпослуг є сприяння інтеграції фінансових ринків України в європейський та світовий ринки. Комісія постійно вживає заходів, спрямованих на наближення України до Європейського Співтовариства у сфері фінансових послуг.

Держфінпослуг як центральний орган виконавчої влади брало активну участь у реалізації євроінтеграційної складової державної політики.

Серед пріоритетних завдань, до виконання яких залучена Держфінпослуг, є:

I. Опрацювання проекту Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом та проектів Угод про створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, Сербією, Чорногорією, Туреччиною, Сінгапуром та Канадою.

У рамках здійснення діалогу із зазначеного питання представники Держфінпослуг включені до складу делегацій та на постійній основі беруть участь у опрацюванні вищезазначених Угод та переговорах щодо їх укладання.

II. Виконання заходів, визначених у Порядку денному Україна – ЄС.

У рамках Пріоритету Порядку денного асоціації Україна – ЄС щодо співпраці з метою забезпечення ефективної імплементації пруденційних регуляторних рамок для фінансових ринків та нагляду, які відповідають рамкам, існуючим в ЄС, Держфінпослуг розроблені проект Змін до Методичних рекомендацій щодо загальних підходів до застосування страховиками стрес-тестів та проект вимог до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика.

Крім того, Верховною Радою України прийнято Закон України „Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг” від 02.06.2011 № 3462-VI, який розроблено Держфінпослуг.

Також Держфінпослуг з урахуванням положень Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради стосовно започаткування та провадження діяльності зі страхування та перестраховування (Фінансова спроможність II) підготувала проект Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про страхування” (нова редакція).

З метою реалізації Пріоритету щодо співпраці з метою покращення адміністративних спроможностей органів нагляду відповідно до міжнародно визнаних стандартів Держфінпослуг з урахуванням норм Податкового кодексу України підготовлено проекти Законів України „Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо регулятивного податку у сфері регулювання ринків фінансових послуг)” та „Про внесення змін до Закону України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (щодо регулятивного податку у сфері регулювання ринків фінансових послуг)”.

Також Держфінпослуг підготовлено проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України” (у частині скасування вимоги попереднього погодження регуляторних актів спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку зі спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань державної регуляторної політики), зареєстрований у Верховній Раді України за № 9583 від 13.12.2011.

Щодо Пріоритету Порядку денного асоціації Україна – ЄС „Розвивати національне законодавство щодо попередження та протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму, зокрема шляхом імплементації 40 Рекомендацій та 9 Спеціальних Рекомендацій FATF, а також відповідного законодавства ЄС стосовно боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (крім того, положень Директиви 2005/60/ЄС про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей та фінансування тероризму; Директиви 2006/70/ЄС; Регламенту ЄС 1781/2006; Регламенту ЄС 1889/2005)”, Держфінпослуг було затверджено:

- розпорядження від 24.02.2011 № 102 „Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами” (зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.05.2011 за № 600/19338);

- розпорядження від 07.04.2011 № 185 „Про внесення змін до Порядку проведення перевірок з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” (зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.05.2011 за № 564/19302);

- розпорядження від 07.04.2011 № 186 „Про внесення змін до Порядку застосування Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України штрафів за невиконання (неналежне виконання) вимог Закону України „Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом” (зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.05.2011 за № 545/19283).

У рамках реалізації Пріоритету щодо впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку всіма зареєстрованими на національному рівні компаніями, здебільшого шляхом створення відповідного механізму для досягнення цієї мети, Держфінпослуг з урахуванням Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” направила до Міністерства фінансів України пропозиції до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 „Баланс”, Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 „Звіт про фінансові результати”, Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4 „Звіт про рух грошових коштів”, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 № 87, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.06.1999 за № 398/3691, щодо форм фінансової звітності для страховиків.

Ш. Адаптація національного законодавства до законодавства ЄС.

Одним із найважливіших аспектів діяльності Держфінпослуг в напрямку забезпечення євроінтеграційних процесів є реалізація плану заходів щодо виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

У рамках виконання зазначеного вище плану заходів протягом 2011 року Верховною Радою України прийняті такі Закони України, розроблені Держфінпослуг:

- Закон України „Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання ринків фінансових послуг” від 02.06.2011 № 3462-VI;
- Закон України „Про внесення змін до Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення” від 22.12.2011 № 4225-VI.

Варто зазначити, що при розробці нормативно-правових актів Держфінпослуг здійснює їх аналіз на відповідність директивам Європейського Союзу (*acquis communautaire*). Упродовж 2011 року було підготовлено 78 довідок на відповідність *acquis communautaire* проектів нормативно-правових актів Держфінпослуг.

IV. Участь у роботі Підкомітетів Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

Протягом звітного періоду представники Держфінпослуг брали активну участь у роботі Підкомітету № 2 „Економічні та соціальні питання, фінанси та статистика” та Підкомітету № 3 „Політика в сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері” Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС.

V. Опрацювання документів щодо приєднання нових країн-кандидатів у рамках СОТ.

З метою розширення міжнародних фінансових відносин України з іншими країнами Держфінпослуг опрацьовувалися документи щодо приєднання нової країни-кандидата до СОТ, зокрема було розглянуто запит Республіки Сербія.

Розділ IX. Освітні заходи для учасників ринків фінансових послуг

Питання проведення та координації навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, регулюються Положенням про навчання, перепідготовку, підвищення кваліфікації та складання екзаменів особами, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 25.12.2003 № 183 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.01.2004 за № 122/8721.

Зазначене Положення передбачає підвищення кваліфікації керівників (крім керівників адміністраторів недержавних пенсійних фондів, голів рад недержавних пенсійних фондів) та головних бухгалтерів фінансових установ, порядок та організацію проведення екзамену на відповідність їхніх знань встановленим Держфінпослуг професійним вимогам.

Підвищення кваліфікації керівників фінансових установ та підвищення кваліфікації головних бухгалтерів фінансових установ здійснюється відповідно до типових програм, затверджених Держфінпослуг.

З навчальними закладами укладаються договори про співробітництво з навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації для осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг, та договори про співробітництво з проведення екзаменів для керівників та головних бухгалтерів фінансових установ відповідно до типових програм підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) фінансових установ.

Проведення екзаменів для керівників та головних бухгалтерів здійснюється екзаменаційною (атестаційною) комісією на базі навчальних закладів, з якими Держфінпослуг укладено договори про співробітництво з проведення відповідних екзаменів. Навчальними закладами за результатами складання екзаменів видається свідоцтво про складання керівником або головним бухгалтером екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) за встановленою формою строком на три роки, яке дійсне тільки на ринку фінансових послуг, регулювання якого віднесено до повноважень Держфінпослуг.

Обов'язковим є складання керівником або головним бухгалтером фінансової установи кожні три роки екзамену на відповідність знань професійним вимогам за відповідними типовими програмами підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів). Обов'язковість проходження до екзамену підвищення кваліфікації керівників (головних бухгалтерів) для підтвердження кожні три роки їхнього рівня знань професійним вимогам не вимагається.

Аналогічні механізми передбачені для підвищення кваліфікації кандидатів на отримання сертифіката Держфінпослуг на право здійснення тимчасової адміністрації відповідного виду фінансової установи.

Порядок проведення підвищення кваліфікації керівників фінансових установ (у разі, якщо вони є відповідальними за проведення внутрішнього

фінансованого моніторингу) та інших працівників, відповідальних за проведення фінансового моніторингу, встановлено Положенням про порядок навчання працівників та керівників підрозділів фінансових установ, відповідальних за проведення внутрішнього фінансового моніторингу, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг від 16.09.2003 № 55 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23.10.2003 за № 965/8286.

У 2011 році 8 навчальних закладів продовжили навчання за укладеними раніше договорами про співробітництво з навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації для осіб, які провадять діяльність на ринках фінансових послуг.

Протягом 2011 року було підготовлено та видано 931 сертифікат на право здійснення діяльності на ринку фінансових послуг за різними напрямками керівникам та головним бухгалтерам фінансових установ, з них по:

- страхових компаніях – 260;
- кредитних спілках – 192;
- ломбардах – 198;
- фінансових компаніях та інших кредитних установах – 133;
- управителях фондів фінансування будівництва, фондів операцій з нерухомістю – 33;
- недержавних пенсійних фондах – 115.